Henki & elämä

Kun on aika lähteä

Jyväskylän seurakunnan lehti

31.10.2019 ▪ numero 17

Isin fiksuimmat vinkit

▶ sivu 3

Vankila vailla muureja

▶ sivut 8–9

Luonto valloitti hoitokodin

▶ sivu 16

Toimitukselta

Poisnukkuneita muistellen

Jokainen, joka on menettänyt rakkaan ihmisen, tietää että muistelemiseen ei tarvita erityistä pyhäinpäivää. Läheinen on vähän väliä läsnä ajatuksissa. Pienet asiat, tutut esineet, sanonnat ja tuoksut tuovat hetkessä mieleen menetyksen ja tyhjän kohdan elämässä. Aivan kuin hän olisi yhä läsnä.

Kun pahin tuska hellittää, kykenee muistamaan hassujakin asioita. Ne ovat haikeita hetkiä, kun tekisi mieli jakaa uusi hauska juttu edesmenneen kanssa. Höperön maineenhan siinä saa, kun ryhtyy vainajan kanssa tarinoimaan. Silti mielessään juttelee, kaikkea tyhjänpäiväistäkin.

Kun joku sanoo olleensa hauskoissa hautajaisissa, saattaa kyse olla juuri tästä. Kyynelten läpi nauretaan rakastavasti yhdessä muun saattoväen kanssa vainajaan liittyville huvittaville sattumuksille. Niin syntyy perhesaagoja, joita toistellaan sopivissa tilanteissa. Muisto voi nauratta vielä vuosien kuluttua.

Kaunis perinne saa edelleen Suomen hautausmaat loistamaan valomerenä pyhäinpäivän hiipivässä hämärässä. Kynttilöitä ja lyhtyjä viedään myös tuntemattomien haudoille, sellaisille, joilla ei kukaan enää käy muistelemassa. Valo on viesti siitä, että me muistamme ja kaipaamme. Vainajat ovat hyvällä tavalla osa elävien elämää ja pyhäinpäivän sanoma muistuttaa jälleennäkemisen toivosta.

Ei omaa surua ja kaipausta tarvitse todistella kenellekään. Emme me siksi vie kynttilöitä haudoille tai muistelupaikoille. Kirkkovuoden pyhistä pyhäinpäivä on niitä harvoja, joihin ei liity sosiaalisia paineita kuten perhejouluun tai pääsiäiseen. Kukaan ei kysy, mitä teet pyhäinpäivänä.

Kenelläkään ei ole mitään sanomista, jos ei jaksa tai halua mennä hautausmaalle juuri tiettynä päivänä. Muistella voi kotonakin, hiljentyä palavan kynttilän äärellä ja tarinoida kuulijoiden puuttuessa vaikka itsekseen.

Päivi Eskelinen
Vs. tiedottaja

Henki & elämä

Kannessa: Kari Takanen on pyörittänyt hautaustoimistoaan pian 40 vuoden ajan. Hänen poikansa Joonas Pirkkanen on tutustunut alaan pienestä saakka ja on nyt mukana yrityksen toiminnassa.

Kuva: Atte Sauranen

Pyhäinpäivä

"Herra on lähellä niitä, joilla on särkynyt sydän."

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

Toimituksen tapahtumatärpit

1 Kaupunginkirkossa soljuvat sävelet suruun, kaipaukseen ja lohtuun lauantaina 2.11. klo 19. Tulus-kuorolaisten lauluryhmä Anne Federleyn johdolla ja akustinen soitinkokoonpano esittävät tunnelmallisen Sinua en unohda -konsertin.

2 Isänpäivää ennakoiden kuullaan uutisankkuri Keijo Leppäsen ajatuksia vanhemmuudesta isän vinkkelistä Korpilahden kirkossa keskiviikkona 6.11. klo 18. Kolmen opiskelijapojan isä tarinoi tutuksi käyneellä äänellään.

3 Keskiviikkona 13.11. klo 19 Lahjaharjun kappelissa lauletaan yhdessä synkkiä virsiä. Mukana illassa ovat rovasti Arvi Tuomi, Virsimiehet ja uruissa Risto Valtasaari. Synkät virret virittävät toivoa syksyyn ja lohduttavat mieltä.

Mihin tapahtumiin sinä tulisit? Valitse omasi sivuilta 12–15.

Down

Keijo Leppänen on työskennellyt MTV:llä yli 25 vuotta. Avioliitto Hanna-vaimon kanssa on työsuhdettakin pidempi.

Luotettava äijä asettaa perheen etusijalle

MTV:n uutisankkurina tunnettu Keijo Leppänen on kirjoittanut useita kirjoja perheestä, isyydestä ja elämästä miehenä. Kolmen lapsen isä tietää, että vanhemmuus vaatii paljon, mutta antaa enemmän.

ELINA MANNINEN teksti
MTV kuva

Ketä perheeseesi kuuluu, Keijo Leppänen?
Vaimo ja kolme opiskelijapoikaa. Oikeastaan nuorin on vielä hetken armeijassa, mutta aloittaa ensi vuonna jo aiemmin varmistuneessa opiskelupaikassa.

Parasta ja pahinta perheessä?
Parasta on ihan tavallinen arki, se kun ovi käy ja perheenjäseniä kavereineen tulee ja menee, eikä kukaan mökötä kenellekään. Alituinen sotku lasten jäljiltä, vaatekasat konkreettisimpina, harmittavat. Ne eivät näy häviävän, vaikka väki varttuu.

Miten äidin ja isän roolit eroavat toisistaan?
Nykyaika korostaa tasa-arvoa kaikessa. Sille ei kuitenkaan voida mitään, että aivojen rakenne ja hormonit ovat miehillä erilaiset kuin naisilla. Tästä seuraa, että pääosa isistä on omimmillaan perheen poliisihommissa ja äidit silloin, kun pitää löytää lempeitä sanoja.

Isän haasteet pikkulapsiaikana?
Pienten lasten vanhemmuus on mukavaa aikaa, jos on hyvä sietämään meteliä ja oikeasti valmis käyttämään aikaa lasten kanssa. Hiekkalaatikon ja jalkapallokentän laidalla kannattaa olla täysillä eikä olosuhteiden pakosta luuri korvalla.

Mitä haasteita on teini-ikäisten isällä?
Pitäisi pystyä olemaan samaan aikaan johdonmukainen mallinnäyttäjä ja ajan muutosten ymmärtäjä. 1970-luvulta maaseudulta nousee mieleen yllättävän paljon kasvatusmalleja, vaikka lapset elävät 2010-lukua pääkaupunkiseudulla.

Millä mielin katsot aikuisia poikiasi nyt?
Ihan hyvillä mielin. Joskus ihmettelen, miten paljon he ovat omaksuneet itseltäni sellaisia asenteita ja tapoja, joista en ole erityisen ylpeä. Toki uskon, että samalla tavalla on siirtynyt niitäkin asioita ja arvoja, joita pidän hyvinä.

Vinkkisi uusille isille?
Keskity olennaiseen, lapseen. Pienen lapsen vanhemmuus vaatii paljon, mutta antaa enemmän. Älä samaan aikaan kuormita itseäsi niillä työelämän, talouden tai ihmissuhteiden tekijöillä, joihin voit itse vaikuttaa.

Millainen on mielestäsi hyvä isä?
Jämpti, johdonmukainen ja luotettava äijä, joka elämän isoissa valinnoissa asettaa perheensä etusijalle. Perheenpää, joka keskittyy isoon kuvaan ja pitää veneen kurssissa silloinkin, kun tilapäisesti vähän tuulee.

Millainen isä olet itse?
Isä, joka on yrittänyt soveltaa vanhaa uuteen, isä, joka haluaa antaa siimaa monessa, mutta pidättää itselleen oikeuden sanoa viimeisen sanan. Jonkun tai joidenkin perheenjäsenten mielestä en muuta kantaani koskaan, vaikka kaikki järkisyyt sitä puoltaisivat.

Mitä arvoja olet halunnut välittää lapsillesi?
Puhuin nuorimman pojan lakkiaisissa ylä- ja alalauteen miehistä: "Minulle ylälauteen mies on sellainen, joka kunnioittaa Jumalaa ja vanhempia ihmisiä, muitakin kuin omia vanhempiaan. Hän ei vähättele niitä, jotka näyttävät häntä itseään vähäisemmiltä eikä yliarvioi niitä, jotka vaikuttavat häntä tärkeämmiltä. Hän erottaa isot asiat pienistä ja ui tarvittaessa vastavirtaan kuin lohi."

Voiko isyydessä epäonnistua?
Tietenkin voi, mutta ei se kovin todennäköistä ole, jos aidosti antaa lapselle aikaa ja tekee parhaansa.

Miten sopivat yhteen työ ja isyys?
Vaikea nähdä nykyään näistä yhtä ilman toista. Normaalin työn lisäksi suosittelen jättämään kaikki hömpötykset vähemmälle. Niiden aika palaa kyllä taas myöhemmin.

Mikä on paras palaute, jonka olet isänä saanut?
Kerroin joskus takkatulen ääressä silloin 12-vuotiaalle pojalle vanhasta sanonnasta, jonka mukaan on olemassa kolme asiaa, joihin ei koskaan kyllästy: takkatuli, virtaava vesi ja nukkuva lapsi. Illan päätteeksi menimme nukkumaan ja poika palasi teemaan, jonka itse olin jo unohtanut. "On vielä neljäskin" hän sanoi. "Se kun saa nukahtaa isän viereen".

Ilta Keijo Leppäsen seurassa 6.11. kello 18 Korpilahden kirkossa. Aiheena vanhemmuus isän vinkkelistä. Isänpäivää vietetään sunnuntaina 10.11.

Seurakunnalle tilat Reimarista ja Valtiontalosta

Jyväskylän seurakunta saa uudet toimitilat Kirkkopuiston laidalle kohoavasta Reimari-rakennuksesta ja Valtiontalosta. Kirkkoneuvoston lokakuun alussa tekemä päätös on saanut lainvoiman.

Uusien tilojen kokonaislaajuus on noin 1 100 m². Reimarista vuokrattavat, noin 750 m² tilat korvaavat nykyiset Tellervonkadun ja Innovan toimisto- ja asiakaspalvelutilat. Valtiontaloon saadaan noin 385 m² tilat Keskustan alueseurakunnan käyttöön.

Seurakunnan tilat sijaitsevat Kilpisenkadulta katsottuna Reimari-rakennuksen ja Valtiontalon ensimmäisessä kerroksessa. Tämän lisäksi seurakunta vuokraa noin 100 m² tilan Valtiontalon toisesta kerroksesta.

Seurakunta vuokraa tilat 9,5 vuodeksi. Valtiontalosta vuokrattavat tilat valmistuvat keväällä ja Reimari-rakennus ensi syksynä.

Hätäapua Syyrian pakolaisille

Kirkon Ulkomaanapu (KUA) antaa katastrofirahastostaan 100 000 euroa Syyriaan ja käynnistää hätäapukeräyksen. Arviolta 200 000 ihmistä on joutunut jättämään kotinsa Koillis-Syyriassa sen jälkeen, kun Turkki aloitti hyökkäyksen Syyriaan. YK:n mukaan noin 1,65 miljoonaa ihmistä Koillis-Syyriassa on kiireellisen humanitaarisen avun tarpeessa. KUA auttaa pakolaisia varautumaan lähestyvään talveen toimittamalla yhteistyöjärjestönsä kautta huopia, telttakankaita, hygieniatarvikkeita ja vesisäiliöitä.

Kirkon Ulkomaanavun työtä Syyriassa voi tukea lahjoittamalla tilille Nordea, IBAN FI33 1572 3000 5005 04 käyttäen viitettä 2082 tai tekstiviestillä APU20 numeroon 16499 (20 euroa).

Vuoden kirja kertoo prostituutiosta

Vuoden 2019 kristillinen kirja on **Maarit Erosen** ja **Jane Jonesin** kirjoittama teos *Kadun kukka – Prostituutiosta vapauteen*. Voittajakirjan valitsi toimittaja **Sanna Ukkola**.

– Kadun kukka on kylmäävä tositarina ihmiskaupan uhrin taistelusta Etelä-Afrikassa. Vaikka tarina on paikoin hyvin synkkä, se tarjoaa toivoa lukijalleen: mistä tahansa voi selviytyä. Kristinuskolla on tässä ratkaiseva merkitys, Ukkola toteaa.

Kadun kukka – Prostituutiosta vapauteen voitti myös yleisöäänestyksen.

Kirkon töissä

Parhaat ideat löytyvät keskustelemalla

Janne Kippolan mielestä hyvät ideat syntyvät yhteisen keskustelun ja prosessoinnin kautta. Samaa metodia hän aikoo hyödyntää Jyväskylän seurakunnan nuoriso- ja rippikoulutyön asiantuntijana.

Janne Kippola huomaa vuosien varrella palaavansa aina uudestaan ajatukseen, että olen ystäväsi ja me opimme toisiltamme. Ajatuksen hän on löytänyt ruotsalaisen Kent-yhtyeen Pärlor-kappaleesta.

HEIKKI IMPIÖ teksti
ATTE SAURANEN kuva

Janne Kippolalle seurakunta on ollut pienestä pitäen luonnollinen osa elämää. Rippikoulun jälkeen hän toimi muutaman vuoden isosena rippileireillä ja oli muutenkin aktiivisesti mukana nuorisotyössä. Samalla alkoi hahmottua, että seurakunnassa ja erityisesti nuorten parissa työskentelystä voisi tulla jonain päivänä jopa ammatti.

Kippola valmistui sosionomi (AMK) -nuorisotyönohjaajaksi tammikuussa 2002. Valmistuttuaan hän ehti toimia vuoden sijaisena koulu- ja erityisnuorisotyössä Nurmijärvellä.

Kesken sijaisuuden kotiseudulta Raahesta avautui virka varhaisnuorisotyössä. Siitä alkanut työrupeama useassa eri tehtävässä Raahen seurakunnassa kesti lopulta puolitoista vuosikymmentä.

Heinäkuussa Kippola aloitti työt Jyväskylän seurakunnassa nuoriso- ja rippikoulutyön asiantuntijana. Kyseessä on uusi virka, josta Kippola kiinnostui heti tehtäväkuvaan tutustuttuaan.

– Virka on aika poikkeuksellinen ja mielenkiintoinen. Viime vuosina työn ohessa suorittamani kirkon johtamiskoulutus ja rippikoulun kehittäjäkoulutus vastasivat molemmat tämän viran tarpeisiin. Kippola täsmentää.

Uuden työntekijän saama vastaanotto oli hyvä. Kippolan mielestä isossa seurakunnassa on ymmärretty, että vaatii oman aikansa ottaa uudet tehtävät haltuun.

– Työntekijät ovat olleet valmiita auttamaan, ja olen saanut riittävästi työhön liittyvää perehdytystä. Näin aluksi olen varmasti kysellyt myös tyhmiä, mutta sekin on ollut sallittua, ellei jopa suotavaa.

Vuosien työkokemus on vahvistanut ja syventänyt jo opiskeluaikana tehtyä havaintoa. Keskustelu ja yhteistyö sekä kokemusten ja ideoiden jakaminen kannattaa aina.

> Olen luonteeltani sellainen, että haluan viedä hyvän idean hyvällä tavalla maaliin.

– En ole kiinnostunut vallasta. Minua kiinnostaa enemmän työtehtävääni liittyvä vastuu. Haluan omalta osaltani ohjata ja johtaa keskustelua, jonka päämääränä on saada parhaat kehitysideat kiertoon. Olen huomannut, että Jyväskylän seurakunnassa työskentelee paljon taitavia ammattilaisia. Ehkä työni on myös sen mahdollistamista, että jokaisen ammattitaito pääsisi parhaiten oikeuksiinsa.

Kippolan mielestä seurakuntatyössä tärkeintä on nähdä nykytilanne ja olemassa olevat kehittämistarpeet. Esimerkiksi hän nostaa tuoreen tutkimuksen, jossa nuoret antoivat rippikoululle arvosanaksi kiitettävän 9–.

– Tulos kertoo hyvästä työstä ja siitä, että rippikouluun on panostettu. Se kertoo myös halusta pysyä ajan tasalla ja vastata tarpeisiin, joita tuon ikäisillä on.

Kippolalle sekä työssä että omassa elämässä on tärkeää jatkuva kehittyminen ja uuden oppiminen. Entisellä työpaikalla työkavereiden kanssa tehty persoonallisuustesti antoi ymmärtää hänen olevan innostuva suunnittelija.

– Olen luonteeltani sellainen, että haluan viedä hyvän idean hyvällä tavalla maaliin.

Aikoinaan Raahessa omien lasten jalkapalloharrastuksesta alkanut juniorivalmentajan rooli on löytänyt jatkoa myös Jyväskylässä. Kippolalle se on luonteva tapa verkostoitua. Raahen ajoilta muistuu mieleen lukuisia tilanteita, joissa häneltä tultiin kysymään neuvoa vaikkapa rippikouluun liittyvissä asioissa.

– Tuttua verkkarit päällä olevaa "seurakunnan miestä" on paljon helpompi lähestyä kuin täysin ventovierasta.

Kippolalle työ seurakunnassa on myös kutsumusammatti.

– Kristinuskon sanomaan sisältyy niin paljon. Kuten se, että ihminen on sellaisenaan arvokas, sitä ei tarvitse erikseen ansaita. Tässä työssä saa olla sellaisen sanoman äärellä, mitä ei muualla kuule, Kippola toteaa.

Hengissä

Evankeliumi kuuluu kaikille

Keitä ovat nämä häihin kutsutut?
Häihin kutsutaan lopulta kaksi eri joukkoa, koska varsinainen kohderyhmä ei halua tulla. On merkillistä, että kuningas lähettää uuden kutsun samalle joukolle saatuaan näiltä ensimmäiseen kutsuun kieltävän vastauksen! Keitä ovat nämä kiittämättömät? Nämä, jotka "ottivat kuninkaan palvelijat kiinni, pieksivät heitä ja löivät heidät hengiltä". He ovat niitä, joita tänä päivänäkin kutsutaan häihin. He ovat sisäpiiriä, meikäläisiä. He ovat Jeesuksen maanmiehiä, saman kansan jäseniä. Kun omat eivät ota kutsua vastaan, kuningas lähettää palvelijansa teille ja toreille haalimaan keitä tahansa sisään. Eihän voi olla häitä ilman juhlakansaa! Tämä teille ja toreille lähteminen paljastaa, että evankeliumi kuuluu kaikille kansoille. Taivasten valtakunnan iloon kutsutaan kaikkiin kansallisuuksiin kuuluvat.

Ensin kutsutaan ja sitten heitetään ulos pimeyteen?
Tulijoiden joukossa on myös heitä, joilla ei ole "puhtaat jauhot pussissa". Ihmistä voi hämätä, mutta Jumala näkee sydämeen.

Mihin Jeesus viittaa häävaate-vertauksellaan?
Samaan kuin Tuhlaajapojan isä, joka puettaa ryysyissään tulleen poikansa juhlavaatteisiin. Pojalla ei ollut jäljellä enää mitään omaa, ei edes ylpeyttä. On nöyrryttävä ottamaan vastaan lahja. Häävaate-vertaus viittaa siihen, että sydämen tila (= usko) näkyy tekoina. Ilman hääpukua tullut mies ei ymmärtänyt sitä, että hänen pitää tulla kuninkaan puhdistamaksi ja pukemaksi.

Harvat ovat valittuja. Eikö Taivasten valtakunta olekaan kaikkia varten?
Kyllä se on kaikkia varten. Evankeliumin kertomuksessakin kuningas kutsuttaa paikalle niin pahat kuin hyvät. Meille jää kuitenkin salaisuudeksi se, miksi kaikki eivät halua tulla. Tai haluavat tulla väärin motiivein, valheellisesti.

Mikä sinulle on keskeistä tässä evankeliumitekstissä?
Kuninkaan vahva halu lähettää aina vaan uusia palvelijoita kutsumaan hyvät ja pahat hääiloon.

Evankeliumi Matt. 22: 1-14

Jeesus jatkoi vertauspuheitaan ja sanoi:
"Taivasten valtakuntaa voi verrata kuninkaaseen, joka valmisti häät pojalleen. Hän lähetti palvelijoitaan kutsumaan häävieraita, mutta kutsun saaneet eivät tahtoneet tulla. Silloin hän lähetti toisia palvelijoita ja käski heidän sanoa kutsutuille: 'Olen valmistanut ateriani, härät ja syöttövasikat on teurastettu, kaikki on valmiina. Tulkaa häihin!' Mutta kutsun saaneista toiset eivät välittäneet siitä, vaan menivät muualle, kuka pellolleen, kuka kaupoilleen, toiset taas ottivat kuninkaan palvelijat kiinni, pieksivät heitä ja löivät heidät hengiltä. Silloin kuningas vihastui. Hän lähetti sotajoukkonsa, surmasi murhamiehet ja poltti heidän kaupunkinsa. Sitten kuningas sanoi palvelijoilleen: 'Kaikki on valmiina hääjuhlaa varten, mutta kutsutut eivät olleet juhlan arvoisia. Menkää nyt teille ja toreille ja kutsukaa häihin keitä vain tapaatte.' Palvelijat menivät ja keräsivät kaikki, jotka he tapasivat, niin pahat kuin hyvät, ja häähuone täyttyi aterialle tulleista.

Kun kuningas tuli sisään katsomaan juhlavieraitaan, hän näki siellä miehen, jolla ei ollut hääpukua. Hän kysyi tältä: 'Ystäväni, kuinka saatoit tulla tänne ilman häävaatteita?' Mies ei saanut sanaa suustaan. Silloin kuningas sanoi palvelijoilleen: 'Sitokaa hänet käsistä ja jaloista ja heittäkää ulos pimeyteen. Siellä itketään ja kiristellään hampaita. Monet ovat kutsuttuja, mutta harvat valittuja.'

Seurakuntapastori Kristiina Ridanpää saarnaa su 3.11. klo 10 Keltinmäen kirkon ja klo 16 Kortepohjan kirkon messussa

Saara Putkonen, Aura Peltonen sekä Leena ja Hannu Tenkanen vaihtavat viikon kuulumiset Palokan kirkon Aamupalapysäkillä.

Kylien kinkereiltä yhteiseen aamupalapöytään

Palokka kasvaa yhä kaupunkimaisemmaksi ja väkimäärä lisääntyy. Kirkko keskellä kylää kerää yhteen kaikenikäisiä seurakuntalaisia.

MINNA PALOVAARA teksti
ATTE SAURANEN kuva

Palokan kirkon takkahuoneesta kantautuu odottavaa puheensorinaa. Keskiviikkoinen Aamupalapysäkki pääsee käyntiin, kun diakonissa **Marjo Mattila** työkavereineen laittaa pöydän koreaksi. **Aura Peltonen**, **Saara Putkonen** sekä **Leena** ja **Hannu Tenkanen** aloittavat puurolautasella. Monipuolinen aamupala ja mainio seura vetävät ystävykset kimppakyydillä paikalle, kun aikataulut antavat myöten.

– Täällä on kaikki valmiina, eikä tarvitse itse laittaa niinä aamuina ruokaa. Henkilökunta ottaa aina ystävällisesti vastaan. Pääsemme vaihtamaan viikon kuulumiset, Leena Tenkanen kertoo.

– Täällä puhutaan mukavia, eikä vatvota sairauksia, vaikka niitä olisikin, Aura Peltonen sanoo.

– Paikalle kokoontuu monen ikäistä väkeä. On kiva, kun seurakunnan työntekijöillä on aikaa istahtaa hetkeksi juttelemaan, Hannu Tenkanen täydentää.

Suosittu Aamupalapysäkki syntyi seurakuntalaisten toiveista, joita kuullaan herkällä korvalla. Toimintaa, tekemistä, yhdessäoloa ja tukea suunnataan kaiken ikäisille. Tuoreimpana kädenojennuksena varhaiskasvatuksen työntekijät tarjoavat apua arkeen lapsiperheille.

– Lapsia, koululaisia ja nuoria asuu Palokassa paljon, joten suunnittelemme heille monipuolista ohjelmaa ja tekemistä. Meillä on vapaaehtoisia ohjaajia, jotka järjestävät ja kehittävät toimintaa kouluikäisiä varten yhdessä nuorisotyönohjaajien kanssa. Etenkin kokkikerho on suosittu, aluekappalainen **Teija Laine** kertoo.

– Rippikoulutyön innokkaat isoset ovat meille kullan arvoisia. Ilman heitä emme tulisi toimeen, hän lisää.

> Meillä tehdään mielellään uutta ja erilaista.

Vanhempi väki muuttaa reuna-alueilta Palokan keskustan kerrostaloihin. Moni heistä muistaa, kun kirkkoon kuljettiin Taulumäelle, ja omaa kirkkoa vasta puuhattiin.

Alue on ollut merkittävä osa jo Jyväskylän maaseurakuntaa, jonka silloinen pappila seisoo yhä vankasti nykyisen kirkon vieressä. Talkootyötä oman kirkon hyväksi tehtiin innolla. Partiolaiset keräsivät varoja myymällä tiukukelloja, ja Martat valmistivat kirkkotekstiilejä. Nykyinen kirkko nousi paikalleen vuonna 1978.

> Onneksi meillä on osaavat, työstään innostuneet ja idearikkaat työntekijät.

Laine tuli papiksi Palokkaan 2002 ja on toiminut aluekappalaisena 15 vuotta. Palokka on kasvanut koko ajan, ja sama kehitys jatkuu. Alueen ilme on muuttunut kaupunkimaiseksi, ja väkimäärä lisääntyy. Asioita tehdään seurakunnassakin uudella tavalla.

– Aiemmin kodeissa alueen kylillä pidettiin paljon kinkereitä ja lähetysnuotioiltoja, nykyisin ihmiset eivät samalla tavalla kutsu väkeä kotiinsa.

Aluekappalaisen työhön kuuluvat esimiestehtävät ja hallinnolliset työt, kuten alueneuvoston kokoukset ja työntekijöiden kokoontumiset. Ne vievät valmisteluineen aikansa. Perustana on yhä perusseurakuntatyö jumalanpalveluksineen, toimituksineen ja messuineen.

– Meillä tehdään mielellään uutta ja erilaista. Seurakuntalaisten toiveista toteutetaan monenlaisia messuja, kuten tilkkutäkkimessuja, kansanlaulukirkkoa, senegalilaista messua, gospelmessuja ja rukousmessuja, Laine luettelee.

Messuissa käy mukava määrä eri-ikäistä väkeä, vaikka lisää toivottaisiin varsinkin lapsia ja nuoria. Laine on erityisen kiitollinen aktiivisista ehtoollisavustajistaan.

Toimintaa alueella suunnitellaan pitkälti itsenäisesti. Laine arvostaa työnsä monipuolisuutta, mutta kehittämiseen ja ideointiin hän haluaisi panostaa enemmän. Sellainen jää helposti kiireen jalkoihin.

– Rakastan sitä, että saan tehdä paljon erilaista. Yritän olla armollinen itselleni, koska kaikkea ei ehdi. Onneksi meillä on osaavat, työstään innostuneet ja idearikkaat työntekijät. Se on ehdoton vahvuutemme. Teemme myös paljon yhteistyötä alueen koulujen ja muiden toimijoiden kanssa.

Näköpiirissä siintää tarpeellinen kirkon remontti, jolloin kirkontilat eivät ole käytössä. Muutamia toimintoja jätetään työn ajaksi tauolle tai siirretään viereiseen Pappilaan.

– Meillä on suunnitelmat valmiina, ja odotamme innolla terveitä tiloja, Laine sanoo.

Tiesitkö?

Palokan alueseurakunta

- Aluekappalainen Teija Laine
- Työntekijöitä noin 20
- Toimitiloina Palokan kirkko ja Jokelan pappila
- Alueneuvoston jäsenet: Anne Rahkonen (pj), Heidi Halkomäki, Tapani Kaakkuriniemi, Antti Koskela, Aarno Lahtinen, Olavi Nokkanen, Anniina Savolainen, Annukka Seppälä
- Alueet: Palokka, Mannila, Mannisenmäki, Saarenmaa, Vertaala, Lintukangas, Heinämäki (Ks. kartta.jkl.fi-> alueja-ot-> alueseurakunnat)

Kolumni

Itku vai aivastus

Etsi kortti, joka kuvaa tunnelmiasi, sanoo sururyhmän ohjaaja. Valitsen kortin, jossa punatukkainen nainen pitää kämmenellään pikkulintua. Olen tiirannut usein lähelle tulevia lintuja. Oletko minun poikani, sinä joutsen, joka teit kunniakierroksen talomme päällä? Pääsky, joka lensit uskaliaan läheltä? Vaiko sinä peippo, joka hyppelet kasvimaalla? Tule toki luo, tule, jos olet poikaseni.

Ei ollut. Lensi pois.

Sururyhmässä löytämäni kortti lohdutti: ehkä jonain päivänä joku lintu uskaltautuu lähelle ja livertää terveiset pojaltani. Tai raakkuu rouheasti, hevimies kun oli kyseessä. Olen kuin muinaissuomalainen, joka uskoi, että kuollut perheenjäsen tulee lintuna luo tai lähettää linnun välityksellä terveisiä tuonilmaisista. Kirjoittihan Sakari Topeliuskin kuolleen lapsensa linnun hahmoon Varpunen jouluaamuna -laulussa.

Sururyhmässämme muutaman menetys oli samana vuonna sattunut, yhden menetys vuosikymmeniä vanha. Suru ei unohda. Minä menetin poikani noin puolitoista vuotta sitten. En ole juuri osannut itkeä, somatisoin surua väsymällä, nukkumalla. Kirjoitan suruani. Haluaisin laittaa takkiin surunapin: katsokaa, minä olen menettänyt.

Muistan muutamia tärkeitä itkuja, merkkipaaluja. Yhden, kun kävin katsomassa edellispäivänä kuollutta poikaani keskussairaalan alakerrassa, ja toisen, kun häntä laitettiin arkkuun. Itkin äänetöntä tihinäitkua, sakean lempeän kevätsateen kaltaista. Itkeä pitäisi, sen huomaa, kun silmiä kiristää ja ne punoittavat. Kasvoissa kihisevä tunne on kokonaisvaltainen, enkä ole varma, tuleeko sieltä nyt itku vai aivastus.

Taideterapeuttinen sururyhmä antoi itkulle hallitun uoman. Ryhmässä oli koolla kymmenisen eri-ikäistä naista. Me surimme isiä, poikia, veljiä, siskoja. Piirsimme kuvia, maalasimme väreillä, intuitiivisesti. Annoimme käden ja tunteen viedä. Illan päätteeksi jokaisen työhön perehdyttiin porukalla. Ei arvioitu taiteellista vaikutelmaa, vaan löydettiin piilosta esiin pyrkiviä asioita, nähtiin valonpilkahduksia, havaittiin lymyäviä polkuja, jotka vievät kohti uutta.

Kaarina Heiskanen

Tänään rukoilen

Rauhaa maailmaan

Jumala, anna maailmaan rauha. Ravitse nälkäiset, anna koti kaikille.

Tyttö, 12

Kiireettömästi vainajaa kunnioittaen

Sureminen voi alkaa, kun poisnukkuneen saattaminen on järjestetty. Hautaustoimistot ovat avainroolissa omaisten toiveitten toteuttamisessa.

PÄIVI ESKELINEN teksti
ATTE SAURANEN kuva

Useimmat ihmiset käyvät elämänsä aikana korkeintaan kerran tai kahdesti hautaustoimistossa. Tilanne on ainutlaatuinen, ja tunteet ovat pinnassa.

Yrittäjä **Kari Takanen** on kohdannut surevia omaisia lähes 40 vuoden ajan.

– Läheinen ja rakas ihminen on poissa, ja sitä on usein vaikea käsittää. Tilanne on uusi, ja käytännön järjestelyt vieraita, Takanen toteaa.

Rauhallisuus ja empaattisuus ovat hänen mukaansa ne työkalut, joilla tilannetta lähdetään käymään läpi. Usein ensikäynnillä vierähtää tunti, eikä kiireen tuntua saa tulla. Asiakas saa rauhassa kertoa ajatuksiaan ja odotuksiaan tulevista hautajaisista, eikä kaikkea tarvitse kerralla päättää.

– Aina voi tulla uudestaan pienenkin asian takia tai soittaa. Tärkeintä on, että asiakas saa hyvän palvelun ja tuntee tulleensa kuunnelluksi, Takanen pohtii.

Suru ja yksinäisyys ovat vahvoja tunteita, joita Takanen on huomannut erityisesti miesten pelkäävän. Hän kehottaakin yleensä omaisia katsomaan vainajaa ennen kuin arkku suljetaan.

Ortodoksihautajaisissa arkku pidetään avoinna, mutta luterilaisissakin hautajaisissa omaiset voivat vielä kappelilla ennen siunaustilaisuuden alkua pyytää avaaman arkun.

– Moni sanoo ensin, että ei halua nähdä, mutta parissa päivässä voi mieli muuttua. Kun vainajaa tullaan katsomaan, voidaan viipyä arkun äärellä hyvinkin pitkään, hän kertoo.

Kokemus on useimmille hyvä ja tarpeellinen. Se vahvistaa, että tapahtunut on totta, ja surutyö voi alkaa.

Ennen kuin vainajaa pääsee katsomaan, laittavat Kari Takanen ja **Joonas Pirkkanen** vainajan esille, yleensä sairaalan hiljaiseen huoneeseen.

Usein kuolema on odotettu. Saattohoitopotilaiden omaiset ovat tulevaan jo ehtineet varautua, mutta silti kuolema yllättää.

Kari Takanen myöntää, että vaikka työasiat on oppinut jättämään työpaikalle, ei se aina onnistu.

– Joskus tapahtumat tulevat tyynylle asti. Lapsen kuolema tai hirveä onnettomuus saa helposti miettimään, että mitenkähän omaiset pärjäävät, hän myöntää.

Matka sairaalalta siunauskappelin kylmiöön ajetaan omaisten toivomaa reittiä. Esimerkiksi Pohjanmaalla elää edelleen vanha tapa, jossa käydään kääntymässä vielä viimeisen kerran vainajan kotitalon pihassa. Vastassa saattaa olla saattoväkeä, ja virsikin voidaan siinä tilanteessa veisata.

Myös kaupunkiajossa toivotaan usein, että ajetaan vainajalle tuttuja katuja pitkin.

Takanen kertoo huomanneensa, että Etelä-Suomen liikenteessä ei ruumisautoa erikoisemmin kunnioiteta, mutta mitä edempänä maaseudulla ollaan, ovat vanhat tavat vielä voimissaan.

– Pohjanmaalla tuli hiljattain vastaan nuoria miehiä täynnä oleva auto. He pysähtyivät odottamaan, että ajoimme ohi.

Liikenteen tukoksi ei kuljetusauto halua jäädä. Mahdollisuuksien mukaan jono päästetään ohi siirtymällä hetkeksi vaikka linja-autopysäkille.

Joonas Pirkkanen on pienestä pitäen pyörinyt isänsä kukka- ja hautaustoimistossa auttelemassa. Kun hän sai ajokortin viisi vuotta sitten, hän aloitti virallisesti perheyrityksen työntekijänä. Nuori mies ajaa vainajien kuljetuksia tarvittaessa ympäri maata.

Hautaustoimiston autoilla ajetaan pitkiäkin matkoja. Vainajia kuljetetaan kotipaikkakunnilleen paitsi Suomessa myös muihin Pohjoismaihin.

Välillä on pakko pitää taukoa ja tankatakin. Arkkua kuljettava auto saattaa herättää uteliaisuutta, ja usein auto pysäköidäänkin vähän syrjemmälle ruoka- ja kahvitaukojen ajaksi.

> Kun vainajaa tullaan katsomaan, voidaan viipyä arkun äärellä hyvinkin pitkään.

Kuljetuksia on myös Helsinki-Vantaan lentokentälle. Takaset ovat saattaneet matkaan vainajia, jotka lähtevät sinkkiarkussa esimerkiksi Iraniin, Keniaan tai Turkkiin päästäkseen kotimaansa multiin.

Ihan ensimmäiseksi Joonas Pirkkanen ei uudelle tuttavuudelle kerro mitä tekee työkseen.

– Useimmat ikäiseni sanovat, että he eivät tähän pystyisi. Minusta tämä on ihan luonnollinen asia, tärkeää työtä, hän tuumaa.

Yliopistonkadun Kukka ja Hautaustoimisto on palvellut asiakkaita vuodesta 1983. Alkuun yritys toimi vain Tikkakoskella, kaupunkiin laajennettiin vuonna 2001.

Tulevaisuudessakin tarvitaan hautaustoimistoja, uskoo Joonas Pirkkanen. Isältään hän on omaksunut rauhallisen ja rauhoittavan puhetyylin. Työasu, tumma puku, valkoinen paita ja musta kravatti vahvistavat luotettavaa vaikutelmaa.

Jos ja kun hän jatkaa isänsä viitoittamalla uralla, tulee työssä eteen väistämättömiä muutoksia. Osa niistä on jo toteutunut, kun tavat muuttuvat.

– Vaikka sähköiset nettipalvelut ovat tulleet helpottamaan yhteydenpitoa ja monet asiat pystyy hoitamaan verkossa, tulevaisuudessakin tullaan sureva kohtaamaan kasvotusten. Sureva tarvitsee tukea ja opastusta, sillä suru voi tehdä neuvottomaksi, hän miettii.

Muutos hautaustavoissa on jo tapahtunut kaupungeissa. Yli 60 prosenttia vainajista tuhkataan, ja hautaustoimiston kautta hankitaan arkun lisäksi tuhkauurna.

– Maaseudulla perinteinen arkkuhautaus on edelleen yleisesti käytössä, huomauttaa Kari Takanen.

Kukkakauppa muuttuu koko maassa traditioiden muuttuessa. Perinteisten seppeleiden tilalle ovat tulleet kukkavihkot tai kokonaan kukitetut pyöreät ja sydämen muotoiset surulaitteet.

Erilaiset kulttuurit tulevat näkymään Joonas Pirkkasen työssä. Maahanmuuttajat ovat jo tehneet muslimihautauksen tutuksi, vainaja on haudattava kolmen päivän sisällä kuolemasta.

Sen sijaan romanihautajaisten ylenpalttisuus pitkine valvojaisineen alkaa olla katoavaa perinnettä.

Myös tekniikka kehittyy. Painavan arkun siirtäminen vaatii kaksi miestä ja voimaa, mutta erilaisia nostolaitteita sekä portaissa kuljettamista helpottavia apuvälineitä on jo saatavissa.

Kari Takanen kertoo esimerkkinä, että kotona saattohoidossa kuolleen vainajan kuljetus kerrostalon seitsemännestä kerroksesta on melko haasteellinen tehtävä. Harvoissa taloissa paarit mahtuvat hissiin.

Vaikka tekniikka kehittyy ja yhteydenpito hoituu osin verkossa, ei perustehtävä muutu.

– Paras suositus on tyytyväinen asiakas, joka kokee omaisensa saaneen parhaan mahdollisen kohtelun, Kari Takanen toteaa.

Joonas Pirkkanen ja Kari Takanen huolehtivat vainajan viimeiselle matkalle.

Tiesitkö?

Hautaustoimistojen yleisimmät palvelut

- Arkku- ja uurnamyynti sekä erilaiset kukka-asetelmat
- Siunausaikojen ja paikkojen varaukset
- Muistotilaisuustilojen ja pitopalvelun varaamiset
- Kuljetukset
- Asiapapereiden toimittaminen virastoihin
- Kantajien varaaminen tarvittaessa
- Kukkalaitteiden toimitukset siunaustilaisuuksiin
- Lehti-ilmoituksen toimittaminen
- Muistokivet ja lisäkaiverrukset

Tehtävänä vapaus

Vankilasielunhoitajana Laukaan avovankilassa toimiva Arto Muurikainen uskoo, että ihminen on aina enemmän kuin tekojensa summa.

ELINA MANNINEN teksti
ATTE SAURANEN kuva

– Vankilassakin on ihmisiä, jotka kokevat olevansa vapaita, toteaa Laukaan seurakunnan diakoni **Arto Muurikainen** ja hämmentää kahviaan Tourulan Nesteen kahviossa.

– He ovat päässeet sopuun itsensä kanssa. Paha teko ei häviä ja se mikä on rikottu, on rikki, mutta asiaa pystyy katsomaan silmiin. Hyväksymään sen, että olen tehnyt tämän teon, mutta minulla on myös vapaus lähteä rakentamaan jotakin uutta.

Muurikainen on tavannut pitkän liudan vankeja niiden 12 vuoden aikana, jotka hän on työskennellyt Rikosseuraamuslaitoksen osa-aikaisena vankilasielunhoitajana Laukaassa. Hän tietää, että juuri vapaudesta vankilassa puhutaan paljon.

– Mutta kyllä aihe koskettaa meitä kaikkia. Kaikilla on elämässään omat vankilansa ja rajat, joiden sisällä vapaus on löydettävä. Vapauteen liittyy aina myös vastuu.

Vapaus ja vastuu, hyvä ja paha – näitä järeitä teemoja Muurikaisen tulee työnsä kautta pohdiskeltua. Ovatko siis toiset ihmiset pahoja, toiset hyviä?

– Eivät ole, Muurikainen torppaa.

– Tekisi mieli sanoa, että vangit ovat ihan samanlaisia ihmisiä kuin sinä tai minä. Monella on tietysti vakava rikos taustalla, mutta usein vankien kanssa jutellessa tulee sellainen ajatus, että voisivatko osat mennä toisinkin päin. Olen tällainen perusluterilainen jätkä; ajattelen ettei pahuus ole vankilassa tai jossakin muualla, vaan se leikkaa myös omaa sisimpääni. Jokainen on "samalla hurskas ja syntinen".

Muurikainen pyrkii vakaasti purkamaan vankeja koskevia karuja mielikuvia, jotka syntyvät usein median – vieläpä amerikkalaisen median – välityksellä.

– Sehän on ihan väärä kuva. Jokainen vankila on tietysti erilainen, ja suljettu vankila on eri asia kuin avovankila. Mutta kaikissa niissä lusii isiä, äitejä, seurakuntalaisia ja opiskelijoita. Ihmiset siellä ovat paljon muutakin kuin vankeja.

Vangin leima saattaa Muurikaisen mukaan istua tiukassa myös vangitun omassa mielessä.

– Ehkä tärkein tehtäväni on haastaa vankeudessa olevia löytämään itselleen erilaisia identiteettejä. Tuoda esiin, että sinä voit olla muutakin kuin vanki.

Vankien arkea Muurikainen avartaa muun muassa toimimalla saattajana kirkko- tai hautausmaareissulla. Vain pari viikkoa sitten hän vieraili pienen vankiryhmän kanssa Kuokkalan kirkossa.

– Siellä he polvistuivat ehtoollispöydässä muiden kirkossakävijöiden kanssa. Sellaisina hetkinä tuntuu usein siltä, että nyt ollaan tämän työn ytimessä.

Sielunhoitajan ensisijainen työkalu on kuitenkin keskustelu.

> Kun keskustelu alkaa tuntua kipeältä, ihmisessä tapahtuu jotakin.

– Se riittää aika pitkälle, jos vuorovaikutus toimii. Hyvä keskusteluyhteys vaatii aikaa, osaamista, solidaarisuutta ja myötätuntoa. Usein, kun keskustelu alkaa tuntua kipeältä, ihmisessä tapahtuu jotakin. Mennään jotain tärkeää kohti. Kannustan ihmisiä silloin aina jatkamaan prosessia.

Muurikainen vierailee avovankilassa noin kerran viikossa, iltaisin työpäivän päätteeksi. Päivätyö Laukaan seurakunnan diakonina sisältää tavallisten laukaalaisten auttamista muun muassa päihteisiin, mielenterveyteen, talouteen ja yksinäisyyteen liittyvissä ongelmissa.

Keskustelut vankilassa saattavat syntyä spontaanisti osastolla pienissä ryhmissä tai koputtamalla sellin ovelle.

– Yhteys pidemmän tuomion vankien kanssa muodostuu usein syvemmäksi. Lyhyemmän tuomion vankien kanssa on aika satunnaista, millä tasolla liikutaan. Avovankilassa väki myös vaihtuu nopeasti.

Vaikka riittämättömyyden tunteet ovat tuttuja, Muurikainen sanoo aikaa myöten suostuneensa ajatukseen, että yksittäinenkin kohtaaminen voi olla merkittävä. Papin tai diakonin läsnäolo voi toimia myös signaalina: jos kirkko, niin kenties Jumalakin voi olla myös vankilassa.

Kolmisenkymmentä vuotta diakoniatyötä Suomessa ja Venäjällä tehnyt Muurikainen on uransa aikana kohdannut monenlaista, eivätkä vankien hurjatkaan taustat enää helposti järkytä.

– Tietysti joskus tulee vastaan hyvin vaikeita tapauksia, jotka vetävät hiljaiseksi. Siinä tilanteessa miettii kuitenkin vain, että se ihminen on tässä nyt. Eivät teot määritä meitä kokonaan, ihminen on jotakin paljon enemmän.

Mikä sitten on diakonin vastaus oman pahuutensa rankalla tavalla kohdanneelle ihmiselle?

– Tulee mieleen vain yksi lyhyt sana: armo. Se on omassakin elämässä se, miksi voin lähteä aina uuteen päivään, yrittää uudelleen, hän sanoo.

– Minun on helppo olla rikosseuraamusalalla töissä myös tästä syystä. Siellä yhtenä perusarvona on, että ihmisellä on kyky muuttua ja kasvaa. Olemme ihan samassa linjassa.

Muurikaisesta vankilatyö ei lopulta poikkea paljoakaan hänen päivätyöstään.

– Kaikessa diakoniatyössä kohtaa ihmisiä, jotka on jotenkin sysätty syrjään. Kehitysvammaisilla on yhteiskunnassa omat haasteensa, maahanmuuttajilla omansa. Vankilatyöhön liitetään helposti ylimääräistä gloriaa, mutta ennen kaikkea se vaatii sitkeyttä. Sitä, että jaksaa jäädä niiden rinnalle, joiden elämä on vaikeaa.

Takaisin Tourulan Nesteelle. Huoltoasemalla olemme, koska sieltä on lyhyt matka kuvauspaikalle, ensi vuonna valmistuvan Jyväskylän avovankilan rakennustyömaan tuntumaan.

Laukaan avovankila suljetaan, ja laitoksen kuusikymmentä mies- ja naisvankia muuttavat kesällä 2020 Jyväskylään.

– Ymmärrän huolen, jota muutto herättää. Laukaassakin vankila aiheutti ensin pelkoa lähiympäristössä, mutta siellä naapuruus on ajan mittaan muodostunut luontevaksi. Esimerkiksi vankien liikuntasali on ollut koululaisten käytössä.

> Eivät teot määritä meitä kokonaan, ihminen on jotakin paljon enemmän.

Muurikainen muistelee kuulemaansa lausahdusta, jonka mukaan oikeuslaitoksen tehtävä on tuomita ja vankilan tehtävä vapauttaa.

– Avovankilassa ei ole muureja, siellä kannustetaan ihmisiä piirtämään itse oman toimintansa rajoja. Rohkaistaan omatoimisuuteen ja vastuuseen. Joillekin se on vaikeaa, mutta ihmiset siellä ovat menossa kohti vapautta.

Muurikainen kertoo, että monet entiset ja nykyiset vangit opiskelevat ja tutustuvat työelämään Jyväskylässä tälläkin hetkellä. Hän nyökkää kahvion suuntaan, jossa istuu perheitä, työmiehiä, pari poliisia ja muuta väkeä.

– Voi ihan hyvin olla, että tuossa meidän vieressä joi äsken kahvia joku vankilan aiempi asiakas.

Diakoni Arto Muurikainen kävi katsomassa ensi kesänä valmistuvan Jyväskylän avovankilan ja yhdyskuntaseuraamustoimiston rakennustyömaata Tourulassa.

Joulun Sana 2019

Joulun Sana tuo jouluilon.
Tilaa itsellesi tai lähetä lahjana joulukortin sijasta.

Tässä lehdessä mm.
- Piispa Jukka Keskitalo haluaa rohkaista ja välittää yksinäisistä ja köyhistä.
- Arja Korisevan joulu ennen ja tänään.
- Kaksi joulua Anu ja Tero Moilasen perheessä.
- Rakkaus yllätti leskiksi jääneet Helena Lintisen ja Erkki Karvalan.
- Rudolf Koivu syntyi jouluaattona ja jäi pian orvoksi.
- Jouluristikko, rukous ja lasten puuhasivu.

Lehden hinta 6 € ja CD:nä 8 €

Karas-Sana

Myynti: kristilliset kirjakaupat
NETTIKIRJAKAUPPA.COM

Rännsin Kievari

Isänpäivälounas
10.11.2019
klo 11.30–15.00
Aikuiset 32 €,
4–12 -vuotiaat 12 €.

Kesällä 2020 Rännsin Kievarin Kesäteatteri esittää **Heikki Luoman** kantaesitysnäytelmän **Rännsin Kievarin kaunis Anna**. Mukana mm. **Saija Tuupanen**, **Jonna Ortju**, **Markku Uhlbäck**, **Lauri Laakso**.

Muistathan varata pikkujoulusi ajoissa.
Pöytä- ja lippuvaraukset 014 311 0086, tervetuloa!

Ilmoittaja!
Henki & elämä -lehden ilmoitusmyynti:
Pirjo Teva
040 680 4057
pirjo.teva@kotimaa.fi
KOTIMAA

Kirkolliskokous on kirkon ylin toimielin, johon valitaan uudet päättäjät seuraavaksi nelivuotiskaudeksi.

Kirkolle valitaan uudet päättäjät helmikuussa

Kirkolliskokouksessa on 96 edustajaa hiippakunnista.

KIRKON VIESTINTÄ teksti
AARNE ORMIO kuva

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokousvaalit ja hiippakuntavaltuustojen vaalit järjestetään 11. helmikuuta.

Kirkolliskokous on kirkon ylin toimielin. Se käsittelee kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta. Hiippakuntavaltuusto tukee ja edistää kirkon tehtävän toteutumista hiippakunnassa ja sen seurakunnissa.

Hiippakuntavaltuustolla on muun muassa oikeus tehdä esityksiä kirkolliskokoukselle.

Kirkolliskokousvaalien ja hiippakuntavaltuustojen vaalien ehdokasasettelu on käynnissä ja se päättyy 15.11. Ehdokkaita hiippakuntavaltuuston pappisjäseneksi ja kirkolliskokouksen pappisedustajaksi voi asettaa valitsijayhdistys, jonka on perustanut vähintään kolme äänioikeutettua pappia. Ehdokkaita hiippakuntavaltuuston maallikkojäseneksi ja kirkolliskokouksen maallikkoedustajaksi voi asettaa valitsijayhdistys, jonka on perustanut vähintään kymmenen äänioikeutettua henkilöä. Hiippakuntia on yhdeksän.

Molemmissa vaaleissa pappisehdokkaaksi voidaan asettaa hiippakunnan pappi.

Maallikkoehdokkaaksi voidaan asettaa hiippakunnan seurakunnan maallikkojäsen, joka on vaalikelpoinen seurakunnan luottamustoimeen.

Myös seurakunnan palveluksessa olevat – pappeja lukuun ottamatta – voivat olla ehdokkaina maallikoiden vaalissa.

Kirkolliskokoukseen valitaan hiippakunnista 96 edustajaa, joista 32 on pappeja ja 64 maallikoita. Kirkolliskokouksen edustajapaikkojen jakautuminen hiippakuntien kesken perustuu hiippakuntien seurakuntien jäsenmääriin. Hiippakuntavaltuustoon valitaan 14 maallikkojäsentä ja seitsemän pappisjäsentä.

Äänioikeus vaaleissa on seurakuntien luottamushenkilöillä ja hiippakuntien papeilla. Maallikkojäsenten ja -edustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja kirkkovaltuuston tai seurakuntayhtymässä seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkovaltuuston maallikkojäsenet. Pappisjäsenten ja -edustajien vaaleissa ovat äänioikeutettuja hiippakunnan papit.

> Uuden kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuuston toimikausi on neljä vuotta.

Uuden kirkolliskokouksen ja hiippakuntavaltuuston toimikausi on neljä vuotta 1.5.2020–30.4.2024.

Sekä kirkolliskokousvaalien että hiippakuntavaltuustovaalien ehdokkailla on mahdollisuus julkaista esittely itsestään ehdokasgalleriassa, joka avataan verkossa tammikuussa.

KAIKKEA KIVAA KOTIIN
KEITTIÖTUNING
WWW.KEITTIOTUNING.FI

Uutisia hyvässä hengessä!
Henki & elämä

Muovisista hautakynttilöistä syntyy roskaa ja jätettä

Metallinen lyhty on ympäristön kannalta paras vaihtoehto haudoille.

SIRPA KOIVISTO teksti
ATTE SAURANEN kuva

Tuhannet kynttilät valaisevat hautausmaita pyhäinpäivänä ja joulunaikaan. Perinne on kaunis. Huomiota kannattaa kuitenkin kiinnittää siihen, millaisia kynttilöitä haudoille viedään. Ympäristön kannalta paras vaihtoehto on metallinen lyhty tavallisella kynttilällä ilman muovikuorta ja metallikantta, muistuttaa Jyväskylän seurakunnan ylipuutarhuri **Mervi Muinonen**.

Lyhtyjen käyttö hautausmailla on yleistynyt, mutta haudoille tuodaan yhä paljon muovikuorellisia kynttilöitä.

– Nekin ovat toki parempi vaihtoehto kuin led-kynttilät ja lasiset hautakynttilät, Muinonen toteaa.

Led-kynttilöiden hankaluutena on niiden kierrättäminen. Omaisten on muistettava viedä käytetyt led-kynttilät kauppojen kierrätyspisteeseen. Lasiset hautakynttilät saattavat rikkoutua, jolloin sirpaleet aiheuttavat vaaraa ympäristölle.

Muoviset hautakynttilät kuuluvat energiajätteeseen. Muovin kierrätykseen kuoret eivät kelpaa steariinijäämien vuoksi.

– Varsinkin nuoremmat osaavat jo hyvin ottaa ympäristönäkökohdat huomioon, Muinonen kiittelee.

Muoviset hautakynttilät ovat muodostuneet ongelmaksi erityisesti Jyväskylän Vanhalla hautausmaalla. Muovijätettä päätyy Tourujoen luonnonsuojelualueelle paitsi steariinia nokkivien lintujen ja oravien kuljettamana, myös ihmisten toimesta.

Loppuun palaneita hautakynttilöitä ei viedä energiajätteeseen, vaan muovisia kuoria heitetään hautausmaan aidan yli Tourujoen puoleiselle luonnonsuojelualueelle.

Jyväskylän kaupungin ympäristönsuojelusuunnittelijan **Katriina Peltosen** mukaan ongelma on huomattava, sillä luonnonsuojelualueelta joudutaan korjaamaan kymmeniä, jopa satoja muovikynttilöitä.

Lintujen roskaamista voidaan hillitä välttämällä muovisia hautakynttilöitä, ihmisten roskaamiseen on vaikeampi puuttua

– Roskaaminen on aina ympäristönsuojelukysymys. Kenelläkään ei ole oikeutta heittää roskia toisten maille, Peltonen huomauttaa.

Tourujoen luonnonsuojelualue on ainutlaatuinen alue niin luontoarvoiltaan kuin virkistyskohteena.

– Arvokkaasta alueesta on syytä pitää erityisen hyvää huolta, Peltonen muistuttaa.

Muovisia hautakynttilöitä nakellaan Tourujoen luonnonsuojelualueelle paitsi lintujen ja oravien, myös ihmisten toimesta.

Parisuhdepäivä

Suhteellisen Kivaa
La 30.11. klo 10-16 Kuokkalan kirkossa
Ohjelmasta vastaa pari- ja perhepsykoterapeutti Liisa Välilä ja yrittäjä Juha Välilä.
Ilmoittautuminen ja tiedustelut 20.11. mennessä Anne Savolin 050 380 0583, anne.savolin@evl.fi.
JYVÄSKYLÄN SEURAKUNTA

Testamentti on kaunis tapa auttaa

Jo pienelläkin osuudella omaisuudestasi on suuri merkitys kehitysmaiden köyhimmille ihmisille. Lapset voivat päästä kouluun, nuoret saada ammattikoulutusta ja naiset keinoja hankkia toimeentulon.

Testamentin teko ei ole vaikeaa.
Tilaa maksuton testamenttioppaamme:
020 787 1201
asiakaspalvelu@kirkonulkomaanapu.fi
kirkonulkomaanapu.fi/testamentti

KUA Kirkon Ulkomaanapu

Henki & elämä

JYVÄSKYLÄN
YKKÖSAPTEEKKI
Seppälän Citymarket
Vasarakatu 29, 40320 Jyväskylä
Palvelemme: ma-la 9-20, su 12-18
www.jyvaskylanykkosapteekki.fi

Tapahtumat 31.10.–14.11.

Musiikkia kirkoissa

Vanhan musiikin lauluyhtye Versio

SÄVELIÄ VALOKSI JA LOHDUKSI
■ Kamarikuoro Valon pyhäinpäivän konsertissa kuullaan säveliä valoksi ja lohduksi la 2.11. klo 15 Taulumäen kirkossa. Ohjelmassa suomalaista kuoromusiikkia, yksinlauluja ja yhteisvirsiä. Kuoroa johtaa Pertti Tahkola, solistina Annastiina Tahkola, mezzosopraano. Vapaa pääsy.

LAULUYHTYE VERSIO PYHÄINPÄIVÄN KONSERTISSA
■ Vanhan musiikin lauluyhtye Versio konsertoi Keltinmäen kirkossa la 2.11. klo 18. Konsertin pääteoksena on portugalilaisen Manuel Cardoson vaikuttavatunnelmainen Requiem 1600-luvun alusta. Kuusiäänisen sielunmessun lisäksi konsertissa kuullaan portugalilaisen Duarte Lôbon sekä espanjalaisen Tomás Luis de Victorian motetteja eli pienempiä hengellisiä lauluja samalta aikakaudelta. Yhtyeessä laulavat Hannele Huhtinen, Heikki Isotalo, Antti Kataja, Minna Muukkonen, Anne Palo, Hilkka Rauhala, Tuija Sulisalo, Katri Tasala, Timo Turtiainen, Mikko Vehkaperä ja Sakari Ylivuori. Ohjelma 10/5 euroa.

ARMON MEREN RANNALLA
■ Oskar Merikannon, Heino Kasken ja Mika Piiparisen herkät ja tunnelmalliset sävellykset maalaavat suomalaista mielenmaisemaa pimenevästä syysillasta kohti valkenevaa aamua pyhäinpäivän konsertissa la 2.11. klo 18 Vaajakosken kirkossa. Sävellyksiä tulkitsevat Eveliina Modinos, sopraano ja Kati Koskinen, piano. Vapaa pääsy.

SÄVELIÄ SURUUN JA KAIPAUKSEEN
■ Sinua en unohda -konsertti tarjoaa tilaisuuden hiljentyä pyhäinpäivän iltaan surun, kaipauksen ja lohdutuksen sävelin la 2.11. klo 19 Kaupunginkirkossa. Konsertissa esiintyy entisistä Tulus-kuorolaisista koottu lauluryhmä Anne Federleyn johdolla sekä jyväskyläläisistä muusikoista muodostuva akustinen soitinkokoonpano. Vapaa pääsy.

WALTTERI TORIKKA SYÖPÄYHDISTYKSEN KONSERTISSA
■ Tähtibaritoni Waltteri Torikka konsertoi su 3.11. klo 15 Taulumäen kirkossa yhdessä pianisti Marko Hilpon kanssa. Konsertissa kuullaan muun muassa Sibeliusta, Anssi Tikanmäkeä, P-J Hannikaista, Oskar Merikantoa ja Nino Rotaa. Konsertin järjestää Keski-Suomen Syöpäyhdistys ja tuotto käytetään keskisuomalaisten syöpäsairaiden ja heidän läheistensä tukemiseen. Liput 30 euroa. Lippuja K-S Syöpäyhdistys ja lippu.fi, myös ovelta, jos konserttia ei ole loppuunmyyty.

SUOMALAISTA PIANOMUSIIKKIA
■ Suomalaista pianomusiikkia on luvassa Sinikka Holma-Peetsin konsertissa su 3.11. klo 18 Kuokkalan kirkossa. Konsertin ohjelmisto rakentuu lähes kokonaan suomalaisten säveltäjien teoksista ja Suomen matkasta kohti itsenäisyyttä. Ohjelma 10/5 euroa.

MUSTARASTAS ISÄNPÄIVÄNÄ KIPINÄSSÄ
■ Folk-yhtye Mustarastas esiintyy Kipinässä isänpäivänä su 10.11. klo 16. Mustarastaan musiikki punoo juurevasti yhteen kristillisen kerrontaperinteen ja suomalais-irlantilaisen sävelmaiseman. Konsertissa kuullaan uuden Purjeenpaikkaaja-albumin musiikkia sekä parhaita paloja koko yhtyeen neljännesvuosisataisen matkan varrelta. Liput ennakkoon Kipinästä tai ovelta 10 euroa.

HENGELLISIÄ LAULUJA PASI KAUNISTON TULKITSEMANA
■ Pasi Kaunisto laulaa tuttuja hengellisiä lauluja Palokan kirkon konsertissa ti 12.11. klo 19. Säestyksestä vastaavat Vesa Tuomi, piano ja harmonikka sekä Heikki Tynkkynen, viulu. Ohjelma 10 euroa. Konsertin jälkeen iltatee. Konsertti on osa Palokan kulttuuripäivien ohjelmaa.

SYNKKIEN VIRSIEN YHTEISLAULUILTA
■ Synkkien virsien yhteislauluilta on ke 13.11. klo 19 Lahjaharjun kappelissa. Mukana illassa Virsimiehet, Risto Valtasaari, urut sekä rovasti Arvi Tuomi. Vapaa pääsy.

KULTAOMENIA HOPEAMALJASSA
■ Lauluntekijä ja kitaristi Raimo Laine esittää lauluja elämästä ja uskosta Palokan kirkolla to 14.11. klo 19. Kultaomenia hopeamaljassa -konsertti on osa Palokan kulttuuripäivien ohjelmistoa.

TAULUMÄEN KIRKKO

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Pyhäinpäivän hartaus la 2.11. klo 18, Savola, Hassinen.
Messu su 3.11. klo 18, Pikkarainen, Puhto, Koskinen.
Tuomasmessu su 10.11. klo 18, von Gross, Laasonen.

Musiikkitilaisuudet
Tuolla taivaan asunnoissa – Säveliä valoksi ja lohduksi la 2.11. klo 15. Kamarikuoro Valo, joht. Pertti Tahkola, Annastiina Tahkola, mezzosopraano. Vapaa pääsy.
Keski-Suomen syöpäyhdistyksen konsertti su 3.11. klo 15. Waltteri Torikka, baritoni, säestäjä Marko Hilpo. Ohjelma 30 euroa K-S Syöpäyhdistyksen toimistolta tai lippu.fi.

HALSSILA

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Telkänpesän ehtoollishartaus to 31.10. klo 13.15 Telkäntie 2 ab, Siistonen, Koskinen, Halonen.

Musiikkitilaisuudet
Jarin ja Mikon musiikkihetki la klo 12–13 Kipinä.
Mustarastas-yhtyeen konsertti su 10.11. klo 16 Kipinä. Liput 10 euroa Kipinästä.

Lähetys- ja avustustyö
Lähetyksen askarteluryhmä ma 11.11. klo 10 Kipinä.

Aikuisille
Tunturihiihtoleiri Hetassa 28.3.–3.4. Hinta n. 530 euroa, sis. kuljetuksen, majoituksen (4hh), ruokailut Hotelli Hetan Majatalossa, lounaat meno- ja paluumatkalla sekä päiväretken Norjan puolelle. Tied. ja ilm. 050 549 7024, juha.halonen@evl.fi.
Raamattupiiri pe 1.11. klo 17 Telkäntie 2 C.
He, jotka elävät muistoissamme su 3.11. klo 16 Kipinä. Tarinateatteri Storia jakaa kanssamme edesmenneiden rakkaittemme muistoa improvisaatioon pohjautuvan esityksen avulla.
Tiistai-tapaaminen ti 5.11. klo 13 Telkäntie 2 C. *Uskonnolliset sanat*, FT Aila Mielikäinen.
Raamattu- ja rukouspiiri Sanan anna koskettaa ke klo 17.30 Kipinä, Tapio ja Kaija Karjalainen, Arto ja Pirjo Mikkola.

Lapsille ja lapsiperheille
Näkkärikerho 1–3-luokkalaisille ti ja to klo 13 Huhtakoti.
Päiväkerho ma klo 12.30 Huhtakoti.
Perhekerho ti klo 9.30 Huhtakoti.

KELJONKANGAS

Aikuisille
Apostolien jäljissä -raamattuhetki su 3.11. klo 16 Neulaskoti, Esko Helenius. Apostolien teot luvut 3–5.
Rukouspiiri ma 4.11. klo 18 Neulaskoti, Erkki Puhalainen.
Neulaskodin ruokailu ti klo 12–13. 4/1e.
Olohuone ke klo 13 Neulaskoti.

Lapsille ja lapsiperheille
Vauvakerho to klo 13 Neulaskoti.
Perhekerho pe klo 9.30 Neulaskoti.
Taaperokerho ke klo 9.30 Neulaskoti.

KELTINMÄKI

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Hiljainen aamurukous to klo 8 kirkko.
Rukoushetki pe 1.11. klo 8.30 kirkko.
Messu la 2.11. klo 10 kirkko, Kärkkäinen, Vuorenoja, Nieminen. Seurakuntakuoro. Kirkkokahvit.
Messu su 3.11. klo 10 kirkko, Ridanpää, Kärkkäinen, Nieminen. Lauluryhmä kamarikuoro Hehkusta. Pyhäkoulu ja kirkkokahvit.
Aamurukous ti klo 8 kirkko.
Messu su 10.11. klo 10 kirkko, Salminen, Vuorenoja. Pyhäkoulu, isänpäivän kirkkokahvit.

Musiikkitilaisuudet
Missa pro defunctis – pyhäinpäivän konsertti la 2.11. klo 18 kirkko. Lauluyhtye Versio. Ohjelma 10/5 euroa.

Lähetys- ja avustustyö
Sapattiateria pe 8.11. klo 18 kirkko. Hinta 20e/hlö. Ilm. 1.11. mennessä 0400 868 944/050 340 9891.

Aikuisille
Seurakuntakuoro to klo 18 kirkko. Tied. 044 757 7170.
Taka-Keljon lähetysilta to 31.10. klo 18.30 Kakkurilla, Kortesuonkatu 24. *Sairaalakemistin kokemuksia Afganistanista*, Kaija Pasanen.
Naistenpiiri ma klo 18 kirkko.
Miesten piiri ti klo 18 kirkko.
Tarinatupa ti 12.11. klo 13 Saihokatu 4. *Yksin elävän terveellinen syöminen*.
Päiväkahvit ti 12.11. klo 14–15 Saihokatu 4. Hinta 2e.

Nuorille
Nuortenilta ke klo 18.30 kirkko.

Lapsille ja lapsiperheille
Pyhäkoulu su klo 10 kirkko.
Taaperoryhmä ma klo 14.30 kirkko.
Perheolkkari ti klo 9 Erämiehenk. 6.
4-vuotissynttärit ti 5.11. klo 18 kirkko. 2015 syntyneille perheineen.
Perheolkkari ke klo 8.30 kirkko.

Muu
Yhteisöruokailu ma klo 17–17.45 kirkko. Hinta 1e. Nouto kotiin klo 17.45–18.

KESKUSTA

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Viikkomessu to 31.10. klo 13 Kaupunginkirkko, Niiles-Hautanen.
Hiljaisuuden hetki pe klo 12–14 Kaupunginkirkko.
Pyhäinpäivän messu la 2.11. klo 10 Kaupunginkirkko, Niiles-Hautanen, Tikkanen, Valtasaari.
Messu su 3.11. klo 10 Kaupunginkirkko, Tuominen, Niiles-Hautanen, Valtasaari.
Kohtaamispaikan iltamessu su 3.11. klo 17 Kaupunginkirkko. Mika Kilkki, Jukka Jämsén.
Sunday Service in English su 3.11. klo 18 Vanha pappila.
Messu su 10.11. klo 10 Kaupunginkirkko, Wuolio, Konsti, Koskinen.
Viitakodin hartaus ke 13.11. klo 14 Viitaniementie 24.
Viikkomessu to 14.11. klo 13 Kaupunginkirkko, Konsti, Laasonen.

Musiikkitilaisuudet
Sinua en unohda -konsertti la 2.11. klo 19 Kaupunginkirkko. Laulu- ja soitinyhtye Anne Federleyn johdolla. Vapaa pääsy.

Apua ja tukea tarvitseville
Sururyhmä to 7.11. klo 18 alkaen Vanha Pappila. Ilm. seurakunnan nettisivuilta su 3.11. mennessä. Kokoontumiset ovat 7.11., 14.11., 21.11. ja 28.11. sekä ke 11.12. klo 18. Ohjaajina pastori Satu Konsti ja sururyhmäohjaaja Tarja Allen. Tied. 040 741 4840, satu.konsti@evl.fi.

Lähetys- ja avustustyö
Lähetyspiiri ke 13.11. klo 10 Vanha pappila.

Aikuisille
Kylän kammari to 31.10. klo 14 Vanha pappila.

> **Pyhäinpäivän Hiljaisuuden keidas**
> Minä muistelen sinua hiljaisuudessa – enää et ole täällä la 2.11. klo 12–17 Vanha pappila, Vapaudenkatu 26. Pyhäinpäivän Hiljaisuuden keitaalle voit tulla hiljentymään koko päiväksi tai vain piipahtamaan. Rukoushetket klo 13 ja 17, rukousmeditaatio klo 15. Tiedustelut Elina Lintulahti p. 050 549 7006.

Raamattupiiri kaikenikäisille ti klo 10 Vanha pappila.
Diakonian ja lähetyksen käsityöpiiri ti 5.11. klo 10 Keljonkatu 26 B-talo.
Osallisuuden kahvihuone ti 5.11. klo 14 Vanha pappila. Eläkeiässä Jyväskylään muuttaneille
Leskien klubi to 7.11. klo 10–12 Vanha pappila. *Leskeyteen sopeutuminen*, Anne Laimio.
Kolikkotuvan olohuone to 7.11. klo 12 Kolikkotie 2 C. Tied. 050 549 7001.
Virtailta nuorille aikuisille ja aikuisille to 7.11. klo 18 Yliopistonkatu 26 B. Lähde tekemään illaksi hyvää. Menemme yhdessä palvelutaloon ilahduttamaan asukkaita.
Seniorikammari ti 12.11. klo 14 Vanha pappila. *Tervettä elämää,* Eevi-Riitta Kukkonen.
Varttuneiden ja eläkeläisten piiri ke 13.11. klo 13 Puistotori 4.
Kylän kammari to 14.11. klo 14 Vanha pappila.

Lapsille ja lapsiperheille
Päiväkerho ti ja to klo 9 Yliopistonkatu 28 B.
Taaperokerho ma klo 9.30 Yliopistonkatu 28 B. Omat evät.
Ekavauva ma ja ti klo 13 Yliopistonkatu 28 B.
Perheiden puuha-aamu ke klo 9.30 Yliopistonkatu 28 B. Ke 6.11. Vanha pappilan piha, Vapaudenkatu 26. Säänmukainen varustus ja retkievät.
Puistotapaaminen to 7.11. klo 14–15 Mäki-Matin perhepuisto. Pihapyhis.

KIPINÄ

Kauppakeskus Seppä, Ahjokatu 3–5, 2. krs. Avoinna ma–pe klo 10–18 ja la–su klo 11–18.

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Keskipäivän rukoushetki to 31.10. klo 12.
Kipinämessu to 31.10. klo 18.
Keskipäivän rukoushetki ma–pe klo 12.
Pyhäinpäivän hartaus la 2.11. klo 16 Vanhan hautausmaan kappeli, Palola, Ruhanen.

Musiikkitilaisuudet
Jarin ja Mikon musiikkihetki la klo 12–13. Kahvio avoinna.
Mustarastas-yhtyeen konsertti su 10.11. klo 16. Liput 10e Kipinästä.

Apua ja tukea tarvitseville
Muistohetki lapsensa menettäneille pe 1.11. klo 18 Kuokkalan kirkko. Lohdun sanoja ja säveliä. Iltatee.

Lähetys- ja avustustyö
Lähetyksen askarteluryhmä ma 11.11. klo 10.

Aikuisille
He, jotka elävät muistoissamme su 3.11. klo 16. Tarinateatteri Storia jakaa kanssamme edesmenneiden rakkaittemme muistoa improvisaatioon pohjautuvan esityksen avulla.
Raamattu- ja rukouspiiri Sanan anna koskettaa ke klo 17.30, Tapio ja Kaija Karjalainen, Arto ja Pirjo Mikkola.
Pietarin Kilta ti 5.11. klo 18. *Apostolien teot*, Rantanen.

Lapsille ja lapsiperheille

> **Vanhemmuuden Talk Show -ilta**
> Stand up -koomikko Mikko Vaismaa isännöi Vanhemmuuden Talk Show -iltaa ma 4.11. klo 17.30 Kipinässä. Tähtivieraana Mirca Mäensivu-Puukko. Jos koet olevasi hapoilla vanhemmuuden maratonilla, koet täydellisen vanhemmuuden paineita, jos kotonasi vilisee murkkuja tai uhmaikäisiä tai koet vanhemmuuden iloa ja kipua, ilta on juuri sinulle! Lastenhoito. Pizza- ja kahvitarjoilu.

Perhekahvila to klo 10.
Parkki ma klo 12.30–15.30. 3–6-vuotiaille ilmainen lastenhoito. Max 8 lasta. Omat evät.
Mutsit koolla ti 5.11. klo 10. Yli 1-vuotiaille lapsille lastenhoito.
Vaunujengi ti klo 13.
Taaperot tapaa ke klo 10.
Perheilta ma 11.11. klo 17.30.
Yksinhuoltajien ryhmä ti 12.11. klo 10. Lastenhoito järjestetty.

KORPILAHTI

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Perheiden kirkkohetki to 31.10. klo 9.30 kirkko.
Pyhäinpäivän iltakirkko la 2.11. klo 18 kirkko, Karasti, Laiho, Harjun laulu. Luetaan edellisen vuoden aikana Korpilahden hautausmaalle haudattujen seurakuntalaisten nimet.
Messu su 3.11. klo 10 kirkko. Koivisto, Laiho, Hannan messuryhmä. Kirkkokahvit.
Messu su 10.11. klo 10 kirkko, Karasti, Tiusanen. Kirkkokahvit. Isänpäivä. Mukana Putkilahden kylän väkeä.
Pohjoisten kylien kirkkohetki ke 13.11. klo 9.30 Ylä-Muuratjärven kylätalo.
Perheiden kirkkohetki to 14.11. klo 9.30 kirkko.
Raamattuilta to 14.11. klo 18 srk-talo. Vanhaan testamenttiin johdattelee TT Jukka Palola. Huom. päivä!

Musiikkitilaisuudet
Musiikkihartaus su 3.11. klo 17.30 kirkko.

Aikuisille
Kirkkokuoron harjoitukset to 31.10. klo 17.45 srk-talo.
Ylistysryhmän harjoitukset pe 1.11. klo 17.30 srk-talo.
Raakel-ilta su 3.11. klo 16 srk-talo.
Väentupa ti klo 11 Valanteentie 1.
Iltapäivä Keijo Leppäsen seurassa ke 6.11. klo 14 kirkko. *Kymmenen pointtia hyvään esiintymiseen + mediassa esiintyminen*. Kahvit klo 13.30 alkaen.
Ilta Keijo Leppäsen seurassa ke 6.11. klo 18 kirkko. *Alakoulusta aikuusuuteen – vanhemmuus isän vinkkelistä*. Kahvitarjoilu klo 17.30 alkaen.
NOJA-ryhmä ti 12.11. klo 18 srk-talo.
Kirkkokuoron harjoitukset ke 13.11. klo 17.45 srk-talo. Huom. päivä!

Lapsille ja lapsiperheille
Perhekerho to klo 9.30 srk-talo.
Alakouluikäisten Olkkari to klo 13 srk-talo.
Taaperoryhmä ma 4.11. klo 9 srk-talo.
Kokkikerho 3–6 lk ti klo 16 srk-talo.
Pohjoisten kylien perhekerho ke 13.11. klo 9 Ylä-Muuratjärven kylätalo.

KORTEPOHJA

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Messu su 3.11. klo 16 srk-keskus, Ridanpää, Vuorenoja.
Messu su 10.11. klo 16 srk-keskus, Salminen, Vuorenoja. Kirkkokahviti.

Musiikkitilaisuudet
Yhteislauluhetki Torstai on Toivoa Täynnä to 31.10. ja 14.11. klo 11–12 srk-keskus.

Lähetys- ja avustustyö
Sapattiateria pe 8.11. klo 18 Keltinmäen kirkko. 20e/hlö. Ilm.1.11. mennessä 0400 868 944/050 340 9891.
Lähetyspiiri ti 12.11. klo 10 srk-keskus. Vieraana lähetyskasvatussihteeri Paula Raatikainen.

Aikuisille
Lähde!-kuoron harjoitus to klo 18 srk-keskus. Tied. 050 549 7049.
Tiistai-tapaaminen ti 5.11. klo 13 Kortepohjan seniorikortteli, Pehtorintie 3, 1. krs.

Nuorille
Nuortenilta ke klo 18.30 Keltinmäen kirkko.

Lapsille ja lapsiperheille
4-vuotissynttärit ti 5.11. klo 18 Keltinmäen kirkko. 2015 syntyneille lapsille perheineen.
Perheolkkari ke klo 9 srk-keskus.
Kirkkohetki pienille ja suurille ke 13.11. klo 9.15 srk-keskus, Ridanpää, Nieminen.

Muu
Torstaikahvila to klo 12 srk-keskus.

KUOKKALA

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Aamurukous to 31.10. klo 9.30 kirkko.
Pyhäinpäivän sanajumalanpalvelus la 2.11. klo 11 kirkko, Bucht, Väisänen, Sirpa Berg, oboe ja Jenni Kupari-Soidinmäki, piano. Muistamme vuoden aikana kuolleita Kuokkalan alueseurakunnan jäseniä.
Messu su 3.11. klo 11 kirkko, Reukauf, Mäkinen, Lampinen, Grönholm. Kirkkokahvit. Pyhäkoulu.
Muksumessu su 10.11. klo 11 kirkko, Rantalainen, Heinola, Lampinen, Korhonen. Brunssi klo 10–11 (2/1e).
Sydämen rukous – hiljaisuuden messu su 10.11. klo 18 kirkko. Iltatee.
Aamurukous to 14.11. klo 9.30 kirkko.
Sana elää, rukous kantaa -ilta to 14.11. klo 18 kirkko. *Minäkuva*, sielunhoitoterapeutti Anja Kuhno, Rantalainen, Väisänen, Lentoon-ryhmä. Ehtoollinen, rukouspalvelu.

Musiikkitilaisuudet
Konsertti su 3.11. klo 18 kirkko, Sinikka Holma-Peets, piano. Ohjelma 10/5 euroa.
Parasta on laulaa -kuoro ma klo 18 kirkko. Tied. 050 436 5435.

Apua ja tukea tarvitseville
Muistohetki lapsensa menettäneille pe 1.11. klo 18 kirkko. Iltatee.
Elämässä eteenpäin -ryhmä ke 6.11. klo 13 kirkko.

Lähetys- ja avustustyö
Lähetyksen olohuone ke 13.11. klo 13 kirkko.

Aikuisille
Lukupiiri kristillisyydestä tässä ajassa su 3.11. klo 18 kirkko.
Köpöttäjät ma klo 11. Lähtö Kuokkalan kirkon etuovelta.
Raamattupiiri ma klo 19 kirkko.
Toivoa naisille -ryhmä ti 5.11. klo 18 kirkko. Ent. Hanna-työ.
Rukouspiiri ke klo 19 Polttolinja 29.
Torstaitapaaminen eläkeläisille to 7.11. klo 13 kirkko.
Kuokkamiehet ti 12.11. klo 18 kirkko.
Hiljaisuuden ilta ke 13.11. klo 18 kirkko, Kanteleyhtye, joht. Ulla Honkonen. Hartaus ja iltapala (maksuton).

Lapsille ja lapsiperheille
4-vuotissynttärit to 31.10. klo 17.30 kirkko. Tänä vuonna 4 vuotta täyttäville lapsille perheineen.
Taaperotupa pe klo 9.45 kirkko.
Pyhäkoulu su 3.11. klo 11 kirkko.
Perhekerho ma ja ti 4.11. klo 9.30 kirkko.
Vauvaperhepesä ti klo 13 kirkko.
Iskän kaa -ilta ti 5.11. klo 18 kirkko.
Perheiden kirkkohetki to 7.11. klo 10.30 kirkko.
Perheiden ruokailu to 7.11. klo 11–12 kirkko.
Äitienilta ti 12.11. klo 18 kirkko.
Cafe Kide avoin olohuone ke 13.11. klo 9 kirkko.

LOHIKOSKI

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Pyhäinpäivän messu la 2.11. klo 15 Lahjaharjun kappeli, Watia, Junttila, Valtasaari. Avoimet ovet klo 12–17. Kahvi/tee/mehutarjoilu.
Messu su 3.11. klo 15 Lahjaharjun kappeli, Watia, Laasonen.
Messu su 10.11. klo 12 Lahjaharjun kappeli, Tikkanen, Koskinen.
Psalmi- ja raamattupiiri ma klo 17.30 Lahjaharjun kappeli, Eeva Korpela.

Musiikkitilaisuudet
Synkkien virsien yhteislauluilta ke 13.11. klo 19 Lahjaharjun kappeli. Mukana rovasti Arvi Tuomi, Virsimiehet, Risto Valtasaari, urut. Iltatee.

Aikuisille
Lahjaharjun olohuone ti 12.11. klo 9 Lahjaharjun kappeli.

Lapsille ja lapsiperheille
Tavataan puistossa! ti klo 9 Lohikosken toimintapuisto. Tiistai-aamupäivisin kerhotilan remontin ajan.
Touhutupa ke klo 10 Lohikosken kerhotilan pikkumetsä. Teemapäiviä. Sään mukainen vaatetus ja omat evää. Lohikosken kerhotilan remontin ajan.

PALOKKA

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Pyhäinpäivän messu la 2.11. klo 10, Hautalahti, Palola, Ruhanen, Marianne Mäenpää, laulu. Muistamme kuluneen vuoden aikana poisnukkuneita alueseurakunnan jäseniä.
Pyhäinpäivän hartaus la 2.11. klo 16 Vanhan hautausmaan kappeli, Palola, Ruhanen.
Messu su 3.11. klo 10, Palola, Hautalahti, Ruhanen.
Tilkkutäkkimessu ke 6.11. klo 17.30, Kokkonen, Romppanen.
Rukouspiiri ke klo 18 sakasti, heikki.ilola@icloud.com.
Kansanlaulumessu su 10.11. klo 10, Laine, Palola, Romppanen, Pelimanniryhmä Kyrieleis. Kirkkokahvit. Palokan kulttuuriviikon avajaismessu. Rippikouluryhmä 821:n starttipäivä.

Musiikkitilaisuudet
Kristallivirta ti 12.11. klo 19, Pasi Kauniston, laulu, Vesa Tuomi, piano ja harmonikka, Heikki Tynkkynen, viulu. Ohjelmamaksu 10 e. Iltatee.

Apua ja tukea tarvitseville
Sururyhmä alkaa 20.1. Palokan kirkolla. Ilm. 15.1. mennessä. Ryhmään mahtuu 8 osallistujaa, kokoontuu 8 kertaa viikoittain (ei vko 9) ma klo 18. Ryhmää vetävät diakoniatyöntekijä Päivi Itkonen ja diakoniappi Seppo Hautalahti. Tied. ja ilm. 040 709 0142.
Aamupalapysäkki ke klo 9–11 kirkko. Vapaaehtoinen maksu 1e/hlö.

Lähetys- ja avustustyö
Lähetyspysäkki ti 5.11. klo 10 kirkko.

Aikuisille
Lähimmäisen Kahvitupa to klo 12 takkatupa. Ohjelmahetki klo 13.

Nuorille
Nuortenilta ke klo 18–20.30 kirkko.

Lapsille ja lapsiperheille
Perhepysäkki to klo 9 Jokelan pappila.
Apua arkeen. Tarvitsetko lastenhoitoapua, oletko väsynyt , painaako jokin mieltäsi tai haluatko muuten vain jutella asioista? Ota yhteyttä: 040 500 7820/040 548 3216/050 408 8813.
Perhesähly la 2.11. klo 17 Jokelan koulun liikuntasali, huoltaja mukana.
Vauvapysäkki ma klo 13 Jokelan pappila.
Taaperopysäkki ti klo 9 Jokelan pappila.
Koululaisten kaakaopyhäkoulu ke 6.11. klo 12–15 Jokelan pappila.
Perhesähly la 9.11. klo 18 Jokelan koulun liikuntasali.
Koululaisten kaakaopyhäkoulu ke 13.11. klo 12 Jokelan pappila.

SÄYNÄTSALO

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Pyhäinpäivän hartaus la 2.11. klo 18 kirkko, Väätäinen, Fuchs, Tahkola.
Messu su 3.11. klo 10 kirkossa, Helenius, Tahkola, Neulaset-kuoro.
Messu su 10.11. klo 10 kirkossa, Helenius, Tahkola.

Musiikkitilaisuudet
Neulaset-kuoron harjoitukset ke klo 18 srk-koti. Tied. 040 684 2050.

Lähetys- ja avustustyö
Lähetyksen rukouspiiri su 3.11. klo 18 Valtterintie 1 B 13, Merja Valkola.

Aikuisille
Neulaskodin ruokailu ti klo 12–13. 4/1e.
Olohuone ke 6.11. klo 13 srk-koti. Nimikkolähettien joulutervehdykset sekä runoja ja ajatelmia.
Miesten piiri su 10.11. klo 18 srk-koti.
Naisten solu ti 12.11. klo 18 srk-koti.
Olohuone ke 13.11. klo 13 srk-koti. Jumppaa ja hyvinvointia.

Lapsille ja lapsiperheille
Perhekerho to klo 9.30 srk-koti.
Pyhäkoulu to 7.11. klo 18.30 srk-koti.

Muu
Avoimet ovet kirkonmäellä la 2.11. klo 15–18.

TIKKAKOSKI

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Pyhäinpäivän messu la 2.11. klo 10 kirkko, Vallipuro, Partanen, Piilonen, Candela. Muistamme vuoden aikana poisnukkuneita alueseurakunnan jäseniä.
Pyhäinpäivän hartaus la 2.11. klo 15 Autiokankaan hautausmaa.
Iltamessu su 3.11. klo 18 kirkko, Erkki Tikkanen, Partanen, Piilonen, Rauhanyhdistyksen kuoro. Kirkkokahvit.
Messu su 10.11. klo 10 kirkko, Vallipuro, Paukkunen, Olga Kallio. Tikkakosken Naislaulajat. Isänpäivän kirkkokahvit.

Musiikkitilaisuudet
Candelan harjoitukset to klo 17 kirkko. Tied. 044 430 9053.
Varhaisnuorten musiikkikerho ke klo 15 kirkko. Tied. 040 560 9913.
Lapsikuoron harjoitukset ke klo 17 kirkko. Tied. 040 560 9913.

Apua ja tukea tarvitseville
Aamupysäkki ma ja ti klo 9 kirkko.
Ruokajakelu to 7.11. klo 10.30 kirkko. Kahvitarjoilu.

Aikuisille
Torstaiaamun hartaus ja aamupala klo 10 kirkko.
Työtupa ti klo 12 kirkko. Käsitöitä ja leivontaa, kahvit klo 14.
Miestenpiiri ti klo 13 pappila.
Lukupiiri ke 6.11. klo 13 pappila.
Jylhänperän päiväpiiri pe 8.11. klo 12.30. Tikkakosken rauhanyhdistyksen talolla, Hiidenjärventie 37.
Sielunhoidollinen naistenilta pe 8.11. klo 18 kirkko. *Sielu ja sielun piilevät voimat*, rovasti Kari Kuittinen. Teetarjoilu. Tied. 040 544 6592.
Miesten saunailta ke 13.11. klo 17.30 Sarpatti. Pyyhe ja piplia mukaan.

Nuorille
Nuortenilta to klo 18–21 kirkko.

Tapahtumat 31.10.–14.11.

Lapsille ja lapsiperheille
Perhekerho ti klo 9.30 kirkko.
Perhekerho ti klo 9.30 Puuppolan kerhotila.
Isien ja lasten ilta ke 6.11. klo 18 kirkko. Illassa yhteistä puuhastelua, makkaranpaistoa ulkona, iltarukous.

VAAJAKOSKI

Jumalanpalvelukset ja uskonelämä
Pyhäinpäivän messu la 2.11. klo 10 kirkko, Rossi, Salmela, Kalle Kangas, sello, Liimatainen, Riikonen. Luetaan vuoden aikana kuolleiden nimet ja sytytetään kynttilät heidän muistolleen.
Messu su 3.11. klo 10 kirkko, Jurva, Modinos.
Leipäsunnuntai su 3.11. klo 16 kirkko. *Jeesuksen lähettiläät.* Musiikkikuoro Viestiveljet, Kauppinen, Alatupa. Ehtoollinen, lastenohjelma ja kahvit.
Päivämiestenpiiri to 7.11. klo 12 kirkko.
Messu su 10.11. klo 10 kirkko, Karjalainen, Modinos. Kirkkokahvit.
Tölskän seurakuntailta ke 13.11. klo 18.30 Savelalla, Mutkatie 14.

Musiikkitilaisuudet
Seniorit-kuoro to 31.10. klo 11.30 kirkko.
Majakka-kuoro to klo 17.30 kirkko. Tied. 044 431 4583.
Pyhäinpäivän konsertti "Armon meren rannalla" la 2.11. klo 18 kirkko. Eveliina Modinos, sopraano & Kati Koskinen, piano. Vapaa pääsy.
Seniorit-kuoro to 7.11. klo 12 kirkko.

Lähetys- ja avustustyö
Lähetyspiiri ti 12.11. klo 13 kirkko.

Aikuisille
Miesten raamattupiiri to 31.10. ja 14.11. klo 18.30 kirkko.
Keskiviikkokerho ke 6.11. klo 13 Jyskän srk-koti.
Avoin rukouspiiri ke 6.11. klo 18 kirkko.
Keskiviikkokerho ke 13.11. klo 13 kirkko.

Lapsille ja lapsiperheille
Perhekerho to 31.10. ja 14.11. klo 9 Jyskän srk-koti.
Taaperokerho pe klo 9 Jyskän srk-koti.
Pyhäkoulu su klo 14 Mutkatie 14.
Taaperopysäkki ma klo 9 Kaunisharjun kerhotila.
Koululaiste n touhutupa ma ja ke klo 12 Jyskän srk-koti.
Kaiken väen olkkari ma ja ke klo 12–16 Kaunisharjun kerhotila. Tied. 040 574 1792.
Ekavauva Pallerot ti klo 13 kirkko.
Iltaolkkari ti klo 17.30 kirkko.
Kylän aamu Afrikka-lähetyksen tiimoilta to 7.11. kirkko. Klo 9–10.30 erilaisia toimintapajoja, klo 10.30 kirkkohetki, klo 11 lounas (1 e/hlö).
Perhetupa ti 12.11. klo 9 kirkko. Tarjoilu 1/0,50 e.
Lapsiparkki ke 13.11. klo 9 Jyskän srk-koti. Sis. lounaan 3 e. Ilm. 040 090 5915 tai 040 574 1706.

Yhteiset

Aikuistyö
Naisten talvisauna ti 5.11. klo 17–20 Koivuniemen leirikeskuksessa, Koivuniementie 30. Iltahartaus, iltapala (3 euroa). Tule omalla tai kaverin kyydillä. Tied. 040 596 4147.

Aseman Pysäkki
Hannikaisenkatu 27–29. Avoinna ma, ti ja to klo 11–15. Kahvila kaikille (tarjolla kahvia, teetä, voileipää ja pullaa). Kirpputori/vaihtotori. Tied. Johanna Kontinen 050 360 3484.
Musiikkihetki ma 4.11. klo 12. Seppo Marttinen, haitari.
Bingo ti 5.11. klo 13.30.
Tietovisa ma klo 13.30.
Näppärät näpit ti klo 12 Aseman Pysäkki. Kädentaitoryhmä ihan kaikille – tule mukaan taitoihin katsomatta. Tehdään yhdessä erilaisia pieniä askarteluja ja kädentaitoja.
Viikkomessu to klo 13 Kaupunginkirkossa.
Papintunti to klo 14.
Rukouspiiri to klo 11.30.

Kansainvälinen työ.
Virtailta to 7.11. klo 18 Yliopistonkatu 26 B. Lähde tekemään illaksi hyvää. Menemme yhdessä palvelutaloon ilahduttamaan asukkaita.

KohtaamisPaikka
KohtaamisPaikan iltamessu @ Kaupunginkirkko su 3.11. klo 17, Jukka Jämsén, Mika Kilkki.
Muut toimintatiedot kts. www.kohtaamispaikka.net / Facebook KohtaamisPaikka Jyväskylä / instagram@kohtaamispaikka.

Monikulttuurinen työ
Päivystys ma, ti ja to klo 11–15 Aseman Pysäkillä, Hannikaisenkatu 27–29 ja ke klo 11–16.30 Sepän Kipinässä, mirja.hytonen@evl.fi 050 549 7033.
Maahanmuuttajatyön diakoni päivystää Aseman Pysäkillä ma–ti klo 11–15.
Kahvila ma, ti ja to klo 11–15 Aseman Pysäkki.

Näkövammaiset, huonokuuloiset, omaishoitajat
Tuija Emaus-Etindelle, p. 050 549 7023. Päivystys ma ja ke klo 9–11.
Omaishoitajien oma hetki ke 13.11. klo 13–14.30 Vanhassa pappilassa, Vapaudenkatu 26. Mukana Sini Lehtinen Muistiyhdistyksestä.
Näkövammaisten ja huonokuuloisten kerho ke 27.11. klo 13–14.30 Vanhassa Pappilassa.
Omaishoitajien ja hoidettavien joulujuhla Palokan kirkolla to 28.11. klo 10–14.

Sana ja rukous
Sanan ja rukouksen ilta ti 19.11. klo 18.30 Vaajakosken kirkolla, Tapio ja Kaija Karjalainen, musiikki Hiekkavirran sisarukset ja Saara Mörsky.

Rukousretriitti Kiponniemen leirikeskuksessa pe–su 15.–17.11. *Varusta meitä lahjoillasi!* Olet tervetullut virvottumaan Pyhän Hengen hoitavassa ilmapiirissä! Ilm. ja tied. kari.valkonen@kolumbus.fi tai p. 050 384 3702.

Viittomakieliset
Päivi Lehtinen, 050 549 7012, paivi.lehtinen@evl.fi. Vastaanotto Tellervonkatu 5, 1. kerros, huone Maria ti klo 9–12 ja ke klo 9–11, web-kameraaika ke klo 11–12.
Pyhäinpäivän messu la 2.11. klo 15 Kuokkalan kirkossa, Syöttäjänkatu 4.
Raamattupiiri to 14.11. klo 16.15 Aseman Pysäkillä, Hannikaisenkatu 27–29.

SenioriFoorum Kipinässä
Seuraava SenioriFoorum on ti 26.11. klo 15 Kipinässä, Kauppakeskus Sepässä. Jukka Jämsén puhuu aiheesta Mukaansa kutsuva seurakunta. Musiikista vastaa Tuula Hakkarainen ja tilaisuuden juontaa Inkeri Tuunanen. Hartaus, kolehti. Kahvitarjoilu klo 14.30 alkaen (2e). Vapaa pääsy.

Diakonian vastaanotot

HALSSILA
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 050 549 7024, juha.halonen@evl.fi.
■ Ruokapankkisetelipäivystys parittomilla viikoilla ti klo 10–11 Kipinässä, Kauppakeskus Sepässä (2. krs.) . Parillisilla viikoilla ti klo 10–11 Huhtakodilla, Nevakatu 1.

HUHTASUO
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 050 549 7005, mira-maarit.vaisanen@evl.fi.
■ Ruokapankkisetelipäivystys parillisilla viikoilla ti klo 10–11 Huhtakodilla, Nevakatu 1. Parittomilla viikoilla ti klo 10–11 Kipinässä, Kauppakeskus Sepässä (2. krs).

KELJONKANGAS
■ Diakoniapäivystys ti klo 9–11 Neulaskodilla, Pihkatie 4, Keljonkangas.
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 050 549 7015, elina.fuchs@evl.fi.

KELTINMÄKI, KORTEPOHJA, KYPÄRÄMÄKI
■ Ruokapankkisetelipäivystys Keltinmäen kirkolla ma klo 12–13. Kortepohjan srk-keskuksessa to klo 10–11. Varaudu jonottamaan. Henkkarit, tulo- ja menotiedot kolmelta kuukaudelta
■ Diakonin puheaika ti klo 10–12 Kortepohjan srk-keskus.
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 050 549 7032, jukka.rantanen@evl.fi; p. 050 549 7026, ulla.hautamaki@evl.fi; p. 044 716 4959, ainoleena.laitinen@evl.fi.

KESKUSTA JA LOHIKOSKI
■ Diakoniapäivystys ma ja to klo 9–11 Aseman Pysäkki, Hannikaisenkatu 27–29, käynti takaovesta.
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 050 549 7027, lea.pietilainen@evl.fi; p. 050 549 7001, sami.junttila@evl.fi; p. 050 340 0665 kaisa.toivanen@evl.fi; p. 041 730 1257 suvi.leppapuisto@ev.fi tai p. 050 549 7006, elina.lintulahti@evl.fi.

KORPILAHTI
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle, p. 050 557 9003, kirsi.lepoaho@evl.fi.

KUOKKALA
■ Ruokapankkisetelipäivystys ti klo 9–10 Kuokkalan kirkolla.
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 050 549 7007, kirsti.kataikko@evl.fi tai p. 050 549 7034, sari.solismaa@evl.fi.

PALOKKA
■ Diakoniapäivystys ke klo 9–11 Palokan kirkolla.
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 040 560 9910, marjo.mattila@evl.fi; p. 040 7090 142, paivi.itkonen@evl.fi (ma–ke), p. 044 713 2486, paivi.helenius@evl.fi (to–pe).

SÄYNÄTSALO
■ Diakoniapäivystys to klo 9–11 Säynätsalon srk-kodilla.
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 050 598 0951, paula.kiviranta@evl.fi.

TIKKAKOSKI
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 040 560 9916, tiina.h.reijonen@evl.fi.

VAAJAKOSKI
■ Ajanvaraus diakoniatyöntekijälle p. 040 560 9926, marja-leena.liimatainen@evl.fi ja p. 040 560 9927, marita.riikonen@evl.fi.

Kristilliset järjestöt

Herättäjä-Yhdistys
Marrasseurat ke 6.11. klo 18 Jyväskylän kristillinen opisto, Sulkulantie 28. Kahvitarjoilu ennen seuroja.

Jyväskylän Kristilliset eläkeläiset
Tilaisuus ma 11.11. klo 14 Sepänkeskus, Kyllikinkatu 1. Puhuu geriatri Aira Korhonen, Lähteellä-kuoro. Adressi- ja korttimyynti. Kahvit klo 13.30 alkaen.
Tilaisuus ma 25.11. klo 14 Sepänkeskus, Kyllikinkatu 1. *Tulehdusten ja haavojen itsehoito*, lääkäri Mikko Tuulirants, Lähteellä-kuoro. Adressi- ja korttimyynti. Kahvit klo 13,30 alkaen.
Joulujuhla ma 9.12. Helluntaikirkko, Okkerinkatu 2 (Rautpohjassa Hipposta vastapäätä). Ilmoittautuminen tilaisuuksissa tai p. 0500 540 293.

Jyväskylän NNKY
Puistotori 4, toiminnanjohtaja Tanja Nieminen, 040 740 4472, jklnnky@elisanet.fi, www.ywca.fi > Paikallinen toiminta > Jyväskylän NNKY, www.facebook.com/jklnnky.
Laku-ryhmän kahvikonsertti pe 1.11. klo 13. Suomalaisen tangon lähteillä. Jukka Ammondt, laulu, Juse Venälainen säestys. Liput 10 e, sisältää kahvitarjoilun. Lippuja voi kysyä: 040 740 4472/ovelta tuntia ennen.
Runon ja sävelen iltapäivä: Pyhäinpäivän ajatusten äärellä su 3.11. 15. Kauneimmat hengelliset laulut, kahvitarjoilu.
Puuroa ja puhetta ti 5.11. klo 9–11 (aamupala 5 euroa). *Merkityksellisten tekstien äärellä*, Eija Rytkönen.
Kirjapiiri II ti 5.11. klo 13. Katja Kettu: *Rose on poissa*.
Leivotaan yhdessä! ma 11.11. klo 10.
Kirjapiiri I ma 11.11. klo 13. Joel Haahtela: *Adèlen kysymys*.
Puuroa ja puhetta ti 12.11. klo 9–11 (aamupala 5 euroa). *Elämänkaarikirjoitus*, Pepi Reinikainen.
Latinanpiiri ti 12.11. klo 13.

Kamalat äidit -vertaisryhmä murrosikäisten lasten äideille alkaa 8.1. klo 18. Tiedustelut toiminnanjohtajalle.

Jyväskylän Rauhanyhdistys
www.jklry.net, 044 505 0653
Seurat la 2.11. klo 19 Seurat, ry.
Seurat su 3.11. klo 16 ja 18, ry.
Seurat ke 6.11. klo 19, ry.
Nuorten perjantai pe 8.11. klo 19, ry.
Seurat la 9.11. klo 19, ry.
Lastenseurat su 10.11. klo 16; klo 18 Seurat, ry.
Kirkkoseurat ke 13.11. klo 19 Kaupunginkirkko.

Kansan Raamattuseura
Omenapuu Vapaudenkatu 24, mika.lahtinen@sana.fi, 040 557 5535.
Torstaiteatteri: *Ilta nuotiolla – Rajallinen maailma* to 31.10. klo 19 ja la 2.11. klo 15. Liput 10 euroa, varaukset p. 040 557 5535.
Hehku+ (n. 30–45 v.) pe 1.11. klo 19. *Armolahjat*, Lauri Vuohelainen.
Viisikielisen toivelauluilta ma 4.11. klo 18 Tuula "Haxu" Hakkarainen.
Hehku-ilta (n. 18–30 v.) ti 5.11. klo 19 *Jumalan armo voimaksi arkeen*, Jaakko Pirttiaho; ti 12.11. klo 19 Pyhä tanssi.
Avoin raamattupiiri pe 8.11. klo 11.
Sana- ja liikeilmaisutyöpaja ke 13.11. klo 18 Päivi Ala-Mutka, p. 050 937 2379, osallistumismaksu 10 euroa.
SenioriFoorum ti 26.11. klo 15 Kipinä. Mukaansa kutsuva seurakunta, Jukka Jämsén, musiikki Tuula Hakkarainen, juonto Inkeri Tuunanen. Hartaus, kolehti, kahvit klo 14.30 (2e). Vapaa pääsy.

Keski-Suomen ev.lut. Kansanlähetys
Lähetyskoti, Kauppakatu 13, p. (014) 620 801, http://keski-suomi.sekl.fi
Toimisto avoinna ti ja to klo 10–14.
Lähetyskoti:
Keskustelupiiri to klo 14–15.

Rukouspiiri Suomen, Israelin sekä muiden asioiden puolesta ma klo 18.
Rukouspiiri maahanmuuttajien puolesta ti klo 11.
Breikki-ilta nuorille ja opiskelijoille ti klo 18.
Naistenpiiri ke 6.11. klo 18.
Sanan Keidas su 10.11. klo 16. *Rukouksen kolme eri tasoa*, Janne Hölttä.
Naisten raamattupiiri ti 12.11. klo 13.
Muualla Jyväskylässä:
Miestenpiiri to 31.10. ja 14.11. klo 18.30 Vaajakosken kirkko.
Leipäsunnuntai su 3.11. klo 16 Vaajakosken kirkko. *Jeesuksen lähettiläät*, Arto Kauppinen, musiikkikuoro Viestiveljet Tampereelta. Ehtoollinen. Lapsille omaa ohjelmaa. Kahvitarjoilu.

Lähetysyhdistys Kylväjä
Rukous- ja raamattupiiri Viron pyhäkoululasten puolesta to 7.11. klo 14 NNKY:n tilat, Puistotori 4.

SLEY
Lutherin kirkko, Kansakoulukatu 5.
Messu su 3.11. klo 12, Sakari Ylönen. Pyhäkoulu.
Aamurukouspiiri ma 4.11. klo 8–9.
Nuortenilta ke 6.11. klo 16.30–18.30.
Opiskelijailta ke 6.11. klo 18.30. *Free Will*, Jari Rankinen.
Messu su 10.11. klo 12, Sakari Ylönen. Pyhäkoulu.
Aamurukouspiiri ma 11.11. klo 8–9.
Hamona-kuoron harjoitukset ma 11.11. klo 18.30. Tied. Ilpo Vuorenoja, p. 040 526 0909.
Avoin Raamattupiiri ti 12.11. klo 18.
Opiskelijailta ke 13.11. klo 18.30. Selvivytjät, Jukka Niemelä.

Suomen Raamattuopisto
Elämän puolella -ilta ke 6.11. klo 18.30 NNKY, Puistotori 4. *Jumala näkee kokonaisuuden: Daavid*, Lasse Pesu. Musiikki Tulus, joht. Esa Jaakkola.

Pyhäinpäivä

Pyhäinpäivän hartaudet hautausmailla la 2.11.
■ Klo 15 Autiokankaan hautausmaa, Tikkakoski.
■ Klo 15 Lahjaharjun kappeli (messu). Avoimet ovet klo 12–17. Kahvi-, tee- ja mehutarjoilu.
■ Klo 15 Mäntykankaan hautausmaan kappeli.
■ Klo 16 Vanhan hautausmaan kappeli.

Muistohetki

■ **Muistohetki lapsensa menettäneille** pe 1.11. klo 18 Kuokkalan kirkossa, Syöttäjänkatu 4.
Sytytä tuohus lapsesi muistoksi, anna sävelten ja sanojen hoitaa, nauti iltateetä muiden saman kokeneiden kanssa.
■ **Huumeisiin kuolleiden muistotilaisuus** pe 1.11. klo 19 Kaupunginkirkossa. Kynttilöiden sytytys ulkona tilaisuuden lopuksi. Voit ottaa mukaan oman kannellisen hautakynttilän. Kirkkokahvit Katulähetyksellä, Gummeruksenkatu 13, katutaso.
■ **Rukoushetki itsemurhan tehneiden läheisille** su 17.11. klo 18 Keltinmäen kirkossa.

Sururyhmä

■ **Sururyhmä läheisensä menettäneille** alkaa to 7.11. klo 18 Vanhassa pappilassa, Vapaudenkatu 26. Sururyhmä kokoontuu torstai-iltaisin marraskuussa. Päätös ke 11.12. Osallistuminen jokaiselle kerralle on toivottavaa. Osallistujilta kysytään lyhyesti surutilanteesta ilmoittautumisen yhteydessä. Sururyhmän vetäjinä toimivat pastori Satu Konsti ja sururyhmäohjaaja Tarja Allen. Ilmoittautuminen su 3.11. mennessä jyvaskylanseurakunta.fi/tapahtumat tai 040 741 4840/Konsti.

■ **Sururyhmä** alkaa 20.1. Palokan kirkolla. Ilmoittautuminen ryhmään 15.1. mennessä. Ryhmään mahtuu kahdeksan osallistujaa ja se kokoontuu 8 kertaa viikoittain (ei vko 9) maanantaisin klo 18. Ryhmää vetävät diakoniatyöntekijä Päivi Itkonen ja diakoniapappi Seppo Hautalahti. Lisätiedot ja ilmoittautumiset p. 040 709 0142/Itkonen.

■ **Sururyhmä lapsensa tai nuorensa menettäneille** Vanhassa pappilassa torstaisin klo 18, joka toinen viikko 23.1. alkaen. Kokoonnumme seitsemän kertaa kevätkaudella. Tiedustelut ja ilmoittautumiset vuoden loppuun mennessä Johanna Niiles-Hautanen 050 522 2380, johanna.niiles-hautanen@evl.fi tai Katriina Ilvesmäki 050 336 7461 katriina.ilvesmaki@evl.fi.

Syntymäpäiväjuhla

■ **Kutsumme Sinua Keskustan alueseurakuntalainen**, joka täytät 70, 75, 80, 85, 90 tai sitä enemmän syys–joulukuussa 2019 yhteiseen syntymäpäiväjuhlaan su 17.11. Kaupunginkirkkoon. Juhlamessu on kirkossa klo 10, jonka jälkeen syntymäpäiväkahvit Vanhassa pappilassa, Vapaudenkatu 26. Tule tapaamaan ikätovereitasi joko yksin tai yhdessä läheisesi kanssa. Tarjoilun vuoksi ilmoittautumiset ma 11.11. mennessä: diakonissa Lea Pietiläinen 050 549 7027, diakoni Sami Junttila 050 5497001 tai diakoni Kaisa Toivanen 050 340 0665.

■ **Kutsumme Sinut Keltinmäen alueseurakuntalainen**, joka olet täyttänyt tai täytät 70, 75, 80, 85, 90 tai sitä enemmän heinä–joulukuussa 2019 yhteiseen syntymäpäiväjuhlaan Keltinmäen kirkolle su 17.11. klo 14–16. Mukaan voit ottaa seuralaisen. Ilmoittautumiset ti 5.11. mennessä 050 549 7032, jukka.rantanen@evl.fi (ma–ke) tai 041 730 1115, tiina.paulamaki@evl.fi (to–pe). Ilmoittautumisen yhteydessä tarvitsemme nimen, ruokarajoitteet, osallistujamäärän ja puhelinnumeron.

Henki & elämä

Seuraava lehti 14.11.

8. vsk.
ISSN 1798-1255 (painettu)
ISSN 2489-7620 (verkkojulkaisu)
Kustantaja Jyväskylän seurakunta
Julkaisija Jyväskylän seurakunta
Taitto Viestintä-Paprico Oy
Paino Lehtisepät Oy
Painosmäärä 60 000 kpl
Jakelu Posti Oyj
Jakeluhuomautukset
Postin asiakaspalvelu 0600 94320
www.posti.fi/palaute
Ilmoitusmyynti:
pirjo.teva@kotimaa.fi
Ilmoitushinnat 1,60 e/pmm

Päätoimittaja vt.
Sirpa Koivisto 040 703 0350
Toimitus
Heikki Impiö 050 303 3180
Päivi Eskelinen 0400 257 982
Elina Manninen 050 360 3459
Minna Palovaara 050 380 0612
Sähköposti
jklsrk.viestinta@evl.fi tai
etunimi.sukunimi@evl.fi
Osoite
Tellervonkatu 5,
PL 103,
40101 JYVÄSKYLÄ

JYVÄSKYLÄN SEURAKUNNAN YHTEYSTIETOJA

Postiosoite: PL 103 40101 Jyväskylä

Kattavat yhteystiedot verkkosivuilla:
www.jyvaskylanseurakunta.fi
Sähköposti: etunimi.sukunimi@evl.fi
ellei toisin mainita

KIRKKOHERRANVIRASTO
Tellervonkatu 5
Avoinna ma–pe klo 9–15.00
Kirkkoherranvirasto 050 363 2300
Hautauspalvelut 040 162 3982
Neuvonta 014 636 611
Päivystävä pappi 040 535 2328
Kirkkoherra Viitala Arto 0400 540 490

Aseman Pysäkki
Kontinen Johanna 050 360 3484

Diakonia ja yhteiskunnallinen työ
Reingoldt Tero, työalasihteeri vs. 050 521 5416

Hautaus- ja puistopalvelu
Pekuri Antti, hautaustoimen päällikkö 0500 426 420
Muinonen Mervi, ylipuutarhuri 050 365 0960
Saarinen Virpi, toimistosihteeri 040 535 2167

Kiinteistöpalvelu
Lukkarinen Maritta, kiinteistöpäällikkö 0400 635 001
Toimistosihteeri Sipponen Mia 050 382 4424

Kipinä
Kauppakeskus Seppä, Ahjokatu 5, 044 737 1921
Pikkarainen Paulus, aluekappalainen 044 430 9075

Varhaiskasvatus
Parkkali Ritva, asiantuntija 050 549 7013

Leirikeskusten varaukset 040 535 1657
Kirjavainen Pekka, leirikeskusten isäntä 050 521 5407

Lähetys ja kansainvälinen vastuu
Kari Niina, kappalainen vs. 0400 748 671
Klemettinen Ulla, työalasihteeri 050 3409 889
Hytönen Mirja (Kutti), maahanmuuttajatyö 050 549 7033

Nuorisotyö
Kippola Janne, nuoriso- ja rippikoulutyön asiantuntija 041 730 0445
Maasola Jussi, erityisnuorisotyönohjaaja 050 521 5401
Grönholm Petri, erityisnuorisotyönohjaaja 040 509 8060
Ketola Henrik, vammaisnuorisotyö 050 549 7029
Bom Pasi, partio/Lehtisaari 050 5497 011

Opiskelijatyö
Tikkanen Johanna, ammattiopiston ja ammattikorkeakoulun oppilaitospappi 050 521 5418
Lintulahti Elina, lukioiden oppilaitosdiakoni 050 549 7006
Väätäinen Matti, yliopiston oppilaitospappi vs. 050 594 8167

Perheasiainneuvottelukeskus (PAK)
Kilpisenkatu 4, 2. krs, aikavaraukset 044 774 7052
Salo Sirpa, johtaja 040 182 5770

Rippikoulutyö
von Gross Ville, seurakuntapastori vs. 040 560 9934

Sairaalapastorit
Lepoaho Heikki, johtava sairaalapastori 040 737 7963

Taulumäen kirkko
Lohikoskentie 2, 0400 308 120/044 481 1631
Hassinen Jukka, kanttori 050 523 4136

ALUESEURAKUNNAT:

HUHTASUO
Huhtakoti, Nevakatu 1 (liikekeskus), 040 560 9905/044 481 1628
Kipinä, Kauppakeskus Seppä, Ahjok. 5, 044 737 1921
Aluekappalainen Pikkarainen Paulus 044 430 9075
Seurakunta-assistentti Jutta Mäenpää 040 535 0492
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Kettunen Anne 050 340 0638

KELTINMÄKI
Keltinmäen kirkko,
Keltinmäentie 10, 050 549 7037/044 481 1630
Aluekappalainen vs. Salminen Johanna
Seurakunta-assistentti Meuronen Meija 050 340 9899
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Jansa Katja 050 340 0639
Kortepohjan seurakuntakeskus
Isännäntie 4, 050 549 7038

KESKUSTA
Kaupunginkirkko 050 549 7043//044 481 1628
Aluekappalainen Wuolio Seppo 050 521 5415
Seurakunta-assistentti Jutta Mäenpää 040 535 0492
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Kettunen Anne 050 3400 638
Lahjaharjun kappeli
Ukonniementie 2, 050 549 7039

KORPILAHTI
Korpilahden kirkko ja seurakuntatalo,
Kirkonmäentie 1–3, 050 557 9008/044 481 1630
Palvelupiste 050 557 9012
Seurakunta-assistentti Kaunisto Virpi 050 557 9012
Hautausasiat 040 162 3982
Aluekappalainen Koivisto Antti 050 353 2727
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Jansa Katja 050 340 0639

KUOKKALA
Kuokkalan kirkko, Syöttäjänkatu 4, 050 549 7045//044 481 1629
Aluekappalainen Bucht Riku 050 407 0115
Seurakunta-assistentti Saarikko Satu 050 408 8816
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Korhonen Tiina 050 340 9887

PALOKKA
Palokan kirkko, Rovastintie 8, 040 560 9911/044 481 1627
Aluekappalainen Laine Teija 040 560 9906, teija.i.laine@evl.fi
Seurakunta-assistentti Härköjärvi Esa 050 340 0684
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Suurnäkki Jani 040 738 8220

SÄYNÄTSALO
Säynätsalon kirkko, Saarnatie 1, 050 340 9896/044 481 1630
Aluekappalainen Väätäinen Osmo 0500 545 611
Seurakunta-assistentti Meuronen Meija 050 340 9899
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Jansa Katja 050 340 0639
Neulaskoti, Pihkatie 4, Keljonkangas 050 549 7046
Seurakuntapastori 050 400 0014

TIKKAKOSKI
Tikkakosken kirkko, Kirkkokatu 18, 040 560 9917/044 481 1627
Aluekappalainen Vallipuro Risto 040 545 8720
Seurakunta-assistentti Härköjärvi Esa 050 340 0684
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Suurnäkki Jani 040 738 8220

VAAJAKOSKI
Vaajakosken kirkko, Kirkkotie 11, 040 560 9928/044 481 1629
Aluekappalainen Kauppinen Arto 040 560 9920
Seurakunta-assistentti Saarikko Satu 050 408 8816
Varhaiskasvatuksen ohjaaja Korhonen Tiina 050 340 9887
Jyskän seurakuntakoti
Asmalammentie 4, 040 560 9928
Kappalainen vs. Rossi Eeva-Kaisa 040 545 8730

Palveluesimies Anneli Puskala uskoo opiskelijoiden tuomien luontokuvien ilahduttavan Sampoharjun asukkaita.

Hoitava luonto

PÄIVI ESKELINEN teksti

Hoitava luonto -installaation toteutti valokuvauksen ammattitutkintoa suorittava aikuisopiskelijaryhmä Gradia Jyväskylästä. Ryhmä osallistui kesäkuussa 2019 läänintaiteilija **Marko Hämäläisen** Koirasalmen kansallispuistossa ohjaamaan luontokuvaus-workshopiin, jonka tuotoksena syntyi suuri määrä erilaisia luontokuvia Keski-Suomesta.

Näyttelyn lisäksi asukkaiden käyttöön jää opiskelijaryhmän ottamista luontokuvista koottuja kirjoja, joita pidetään selailukappaleina oleskelutiloissa.

Luontokuvat palauttavat muistoja mieleen

Luonnon hoitava voima välittyy sisätiloihin valokuvien avulla.

PÄIVI ESKELINEN teksti
ATTE SAURANEN kuva

Kaunis järvenselkä, sininen taivas ja kumpupilvet taivaalla vangitsevat tunnelman. Toisaalla hennot heinänkorret, vesipisara lehdellä ja kivilohkareen rosoinen pinta saavat tarkentamaan katsetta.

Kaksi suurta seinätapettia ja kymmenet luontovalokuvat sekä kuvista kootut katselukirjat ovat syntyneet Gradia Jyväskylän valokuvauksen aikuisopiskelijoitten projektina ilahduttamaan huonokuntoisia ja huonomuistisia Sampoharjun asukkaita.

– Lähtökohtana meillä oli tuoda luonto sisätiloihin ja tavoitteena tarjota muistisairaille virikkeitä ja katseltavaa, kertoo opiskelija **Johanna Sell**.

Tehtävä koettiin mielenkiintoiseksi ja haastavaksi. Se pakotti katsomaan itsestään selviltä tuntuneita maisemia ja pintoja uusin silmin.

– Kuvat eivät saaneet olla liian rajuja. Niihin etsittiin positiivista latausta ja tunnelmaa, Sell määrittelee.

Opiskelijat toivovat, että kuvat saisivat mukavia muistoja nousemaan mieleen ja että ne ilahduttaisivat myös ryhmäkodin henkilökuntaa ja vierailijoita.

Tukea ja hoivaa tarjoava uudenkarhea Sampoharjun ryhmäkoti Vaajakoskella on 33 asukkaan koti. Palveluesimies **Anneli Puskala** ilahtui valokuvausopiskelijoiden yhteistyötoiveesta, sillä palvelukodin seinät olivat karun valkoiset ja laitosmaiset.

> Lähtökohtana oli tuoda luonto sisätiloihin.

Valokuvat eivät tulleet maksamaan Sampoharjulle mitään, sillä opiskelijat hankkivat itse sponsorinsa, joiden tuella kuvat pystyttiin vedostamaan tauluiksi.

Puskalan mukaan värikkäät kuvat seinillä tarjoavat viriketoimintaa.

– Hoitajat voivat asukkaiden kanssa viritellä keskustelua kuvien sisällöistä. Toisaalta voidaan lähteä yhdessä kävelylle kuvia katselemaan, hän toteaa.

Talossa eletään kodinomaista elämää. Vaikka osa asukkaista on tuonut huoneisiinsa omia taulujaan, kaipasivat yhteiset tilatkin tauluja seinilleen.

Puskalan mukaan moni muukin kaupungin asumisyksikkö saattaisi ilahtua vastaavasta yhteistyöprojektista, sillä tilojen viihtyisyyden lisäämiseen ei ole liiemmin rahaa tarjolla.

Tutkimusten mukaan luonnon äärellä oleminen vaikuttaa hyvinvointiin. Luontokuvien katselun on todettu alentavan jännittyneisyyttä ja verenpainetta sekä tuottavan mielihyvää.

Palvelukodin iäkkäillä asukkailla mahdollisuus luontokokemuksiin on rajoittunutta. Luontokuvat auttavat osaltaan heitä pääsemään hetkeksi takaisin luonnon tunnelmiin.

Elämästä

Itsestään ei pidä tehdä isoa numeroa

MINNA PALOVAARA teksti
ATTE SAURANEN kuva

Olen **Tuomo Alpua**. Synnyin Nivalassa Keski-Pohjanmaalla 75 vuotta sitten maalaistalon pojaksi. Sain perinteisen kotikasvatuksen kovassa kurissa. Itsestään ei sopinut tehdä suurta numeroa. Isänmaallisuus ja Katekismuksen opit ovat kulkeneet elämässä aina mukana.

Kotipitäjästä löysin rinnalleni vaimon. Saimme neljä lasta ja yhdeksän lastenlasta. Autamme pienten hoidossa aina tarvittaessa, haemme koulusta tai hoidamme pikkupotilaita.

Opiskelin Oulussa rakennusinsinööriksi, ja muutimme työn perässä Jyväskylään jo 1970-luvun alkupuolella. Tein urani betonialalla. 1990-luvun lama vei työpaikan ja pakotti Venäjälle asti töihin, vaikka en osannut kieltä edes aakkosten vertaa. Perhe jäi Jyväskylään, ja vietin reissuelämää kolmisen vuotta. Se oli monella tavalla rankkaa aikaa.

Myöhemmin lähdin vielä vuodeksi Viroon töihin. Venäjään verrattuna viihdyin Virossa erinomaisesti. Ostin sieltä asunnon, jossa vietän perheen kanssa ja yksin yhä aikaa.

Olen kahden virolaisen eläkeläisyhdistyksen jäsen, koska se on hyvä tapa tutustua paikallisiin ihmisiin. Olen opetellut viroa sen verran, että tulen sanakirjan avulla toimeen.

Työttömyys viisikymppisenä oli kova paikka, koska työ on tässä yhteiskunnassa miehen mitta. Sen ikäisenä työllistyminen ei ole yksinkertaista. Jälkikäteen ajateltuna olisi pitänyt osata elää täysillä sekin elämänvaihe. Vaimo sai onneksi olla töissä.

Seurakunnan toiminta vaikuttaa minulle seurakuntalaisena harmillisen riitaiselta. Päätöksistä valitetaan, asiat eivät edisty eikä lopputulos vaikuta aina olevan taloudellisesti järkevä. Demokratialla on heikkoutensa. Tietysti vaalit ovat vaikuttamisen paikka – jos vain äänestettäisiin ahkerammin.

Pidän matkustelusta, maailman moninaisuus kiinnostaa. Kiertelemme ystävien kanssa automatkoilla Baltiassa tutustumassa mielenkiintoisiin historiallisiin kohteisiin. Ihmisellä pitää olla uteliaisuutta. Kun se loppuu, loppuu elämäkin.

Poikani perheineen asuu Omanissa ja sitä ennen Arabiemiraateissa. Maailmankuvani laajentui ja käsitykseni muuttuivat, kun kävin heillä kylässä. Ei siellä kuljettukaan kamelin kyydissä.

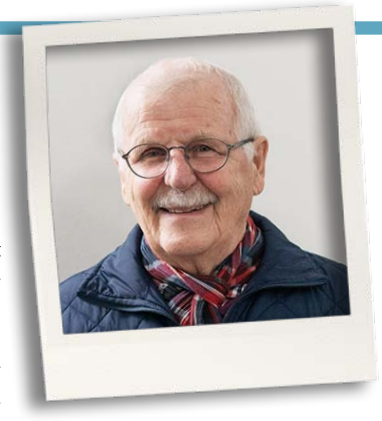

Tuomo Alpua on oppinut, että elämä on rajallista, ja kunnostaan on pidettävä huolta. Hän harrastaa vesikävelyä, pyöräilee ja lenkkeilee. Elämään tuovat iloa yhdeksän lastenlasta ja matkailu. Maailman moninaisuus kiehtoo hänen uteliaisuuttaan.